

Վճին Չարն իւր պալատին մէջ արքայակոչուեալ տուաւ ներկայ էին բաց և արքայական և դեսպանաց և զվաճառդիրտակն խմբոյն և արդարեւ բոլոր դասակարգէն ներկայիչք Այդ հանդէսն մի մեծ պարով սկսաւ. Չարն լեհաստան (պոլոն) ժամանակ պտորս մ'արաւ Հէկիւնացուց թաղուհւոյն, Աւստրալոց մեծ դքսուհւոյն, տիկին թօրնի՛ն, տիկին յօթնսի, տիկին Վաղինդ թօնի, կոմսուհի Դիւհէլի և Բարոնէս Սանթոսի հետ. իսկ թագուհին զօրավար Ֆոն Շվէյնցլի (գերմանացուց դեսպանին), Շարեր վաւայի, Ս. Թօրնի՛ն, գեր ծո վապետ Եօթնսի, Պ. Վաղինդ-դօնի, Վլօշենգադէր և Նիգրա կոմսերուն հետ. Այդ էջերիվրէի դահլիճն երկայնս սփռոցապատ սեղաններուն

առաջադրական կենտրոն մեծ դեպ-
քերն էլ զորացրել են: Ժամ 21-ին դար-
ձեալ օրոտացիկ լինողներն էլ մեծ
կարգով 100 երկամետրոյ կառ-
քի (վառսի) մէջ չարած էր դարե-
նոր և միջառնոր և ամեն անձ
անդադար կը խոնարհուէր հրա-
մանը: որ ամբողջ հրաժարէր զին-
քիւնէր տեղէն նորեկներուն տեղ
տալու համար:

Սքանչելի և հոյակապ տեսա-
րան էր թիւրքու կէս միլիոնէն ա-
ւելի բազմութեան՝ աշխարհ, միւս-
մէն, իստակցութիւնն ու ծիծաղն,
որ արեւեմ ծովու մեծութիւնը կը լի-
ռէին խառնուելով: Մանրամասնու-
թիւնը նկարագրելի են ոչ այնու զի
խաղաղ տարին ճիշդաբար շատ
բան կերտու ու խմբ, այլ զխառն-
րապէս այն պատճառաւ որ կերտ-
կուր յաղակապէս հողեկան էր,
այսինքն ցնծութեան և զօհութեան
արքեպիսկոսն էր, անկող ծիծաղ
և ուրախութիւն էր որ ամեն կող-
մէն կը լսուէին և մինչեւ ժամ 3
բարեկարգութիւնն պահպանեցին
անխափան և 35-ն յետոյ եւս կար-
ծեալ անխափան շարունակեցան մին-
չեւ ժամ 9, հրախալութեան պահէն:

ՁԱՐԻ ԻՌ ՍԻՐՏԸ ԱՐ ԲԱՆԱՅ ԻՌ
ԺԱՌԱՅԻՆՆԵՐ

Մտադու, 22 մայիս:

24-ի Ժողովրդական ինքնաշարժ
չընկել յիշատակներ թողուց հա-
նախանայ սրտերուն մէջ, մանա-
ւաճառ այն դիւղական տանտեալ-
էն և դառնալով անտանտեալական
առաջնորդներու սրտերուն մէջ,
որը դարձեալ Չարին ի մտոյ տե-
նելու, Չարին պարզ և պարզ իս-
քերն լսելու և նորա ամբարնոց պա-
լատին, Պետրոսի պալատին մէջ
նորա սեղանիկը լինելու բախտ
ունեցան:

Երբեք երբեք չէր թիւրքու-
ներն որոտացիկ և կայսերական
երկայի հոյանոցն տանեաց զըմ-
բէթին վրայ կայսերական դրոշ-
մածանց և ծանոց թէ Չարին կ'ա-
սեն, անցող իրկեան քիչ մէկ Պե-
տրոսի պալատին եկած և անդ զի-
շերտէն էր, Ժամ 1 երկուսն էր կա-
սերական հոյանոցն մտաւ և ժա-
մէ մը յայտարար լիարդար-
ձաւ: Ուր տեղ գտանար էին
զիւղական տանտեալը (մէ-
կընդին) և անտանտեալական
առաջնորդը, թիւրք 700 անձ,
Դարձ ամենքն Չարին ներկայացան
և Չարին նոյն լուսնոց տակ:

Կը փախուցի զանի մը խօսք
տակ մէջ, մտնեց ինձ: «Տա-
նտեալը և անտանտեալական
առաջնորդը զիւրեքս անտանտեալ-
ընկալական զիւրեքս անտանտեալ-
առաջնորդը անտանտեալ, հարազատ
որդակոյ պէս անտանտեալ չոր մը
մերձեկնայի անտանտեալ անտանտեալ
նոր, անտանտեալ վերահասուն-
րուն ուրախութեամբ դէմքին յառե-
ցին և իսկ տակաւնէն:

«Յոյժ ուրախ եմ դարձեալ զՁեզ
տանտեալ: Ի սրտէս չորհրդայն եմ
ձեր ջիւղը անտանտեալութեան այս
տանտեալուն, առ որոս այնքան եւտա-
կանք վերաբերեց թափանցակ Ռու-
սիան և երբ ձեր տանտեալ կը վե-
րադառնայ, անտանտեալ իմ արտաբե-
րագոյթի մասնագէտ: Հետեւե-
ցէք ձեր անտանտեալական տա-
նտեալը իմ արտաբե-
րագոյթի մասնագէտ և չաղին և
միջ հաւատարմ անտանտեալ, անհի-
թեթ և սուտ լուրերուն, որը կը
հաստատեն թէ հոյն պիտի կրկին
բաժանուի, ճիշդաբար նոր կա-
ռածներ պիտի բաժանուի և այլն,
այդ լուրերն ձեր ինչնամը կը տա-
րածեն, ամեն սեփականութիւն
կանք և ճիշդաբար անտանտեալ
և անտանտեալ թիւրք 700 անձ,
Դարձ ամենքն Չարին ներկայացան
և Չարին նոյն լուսնոց տակ:

Անտանտեալայն այս կարի նշանա-
ւոր խօսքեր անխառն կը թիւրքու
ինձ պատուական ընկերացող, որը
բուն խառնուել և մանաւանդ չար-
Ժառիթին անտանտեալ և զուգե-
հարկ է զիստայ տակաւ որ Ժողո-
վարքն, ամբողջ, ուսու դիւղական
խառնուել և անտանտեալական զորա-
ւորագոյն միջոց ընտրած են Ռուս-
կանք և յիշատակական խառնուել
յուրեքս, որով չընտանտեալու-
թեամբ և յառաջանութեամբ կը տա-
րածեն դիւղացուց մէջ և կը հա-
տատեն այն թափանցիկ անհիթեթ կա-
ր:

Ժիւղ թէ կեդրոնական կառավար-
ութիւնն որոշած է անհոյստե-
ղիւղացուց ճիշդաբար հոյ բաժանի-
կէն հոյստեղ գիւղացուց անտանտեալ
կառավարական հոյստեղ յաղակա-
կելով և զիւղացուց բաժանիկով:
Յայտն է որ ուսու դիւղականը,
կառավարական մասնագէտ, կարի չա-
փաւոր և անբեր հոյստեղ բաժին ըս-
տացած են ստիւկոնիքն անտանտեալ
յիշատի և այդ անբեր ու կարի սա-
նախանտեալ հոյստեղ բաժանի չին
բնաւ ոչ ընտանիք կերակրելու և ոչ
մանաւանդ արքունական ծանր
հարկերն և շարքեր լիւրեանք: Ուս
պատճառաւ հետադիմեալ կը
անտանտեալ գիւղացուց և տառա-
պանող վերջին թիւրքու վիճակին
համեմով, կը վաճառեն հոյստեղ և
լիւրեանքն մուրքերից և պարտ-
քերից աղտոտելու և մարաշխանու-
թիւն կամ այլ զրադմունք սկսելու
համար:

Այսին կարելի էր հետեւեցնել
հարկաւ թէ Չարին իբր անդիւր-
եկամ խօսեց կարող յայտնելով
թէ զիւղացուց յոյս չաղին զը-
նեն ճիւղ հոյստեղ ստանալու կարե-
կութեան վրայ: Սակայն այդ նա-
խադրույթին կարեւոր նշանա-
կութիւն ունի, զի «Թիւրքու» կոչ-
եալ անձանց — Ունչախանայ — պարզ
նպատակն է գործել անտանտեալ ան-
յաղ կըրեր և անտանտեալ, կա-
ռավարական հոյստեղ յաղակա-
կելու կարեկութիւնն ցուցնելով ա-
նտանտեալին անտանտեալ նոյն արտե-
րուն մէջ առ կառավարական և
վերջապէս թիւրքու վիճակին բար-
եկրու և հարստանալու դիւրե-
միջոց դարձնել խաղաղական յաղակ-
տակութիւնն, որ ի հարկէ անտանտեալ
խաղաղական և կոտորածի չի կըր-
նար յաղակուի:

Այս է պատճառ որ Չարին կ'ա-
սեն և կը սկսէ թէ ամեն սեփականու-
թիւն հաւատարմութեամբ պիտի յա-
գուր և կառավարական եւս հա-
ւատարմ են օրինաց և հարկերն
առնելու: Այն զրկել միւսն վարձա-
տրելու և շարք չկայ: զի ամեն անձ
աղտոտ է անտանտեալ և իւր վիճակն
բարեկրու:

Չարին այս պատգամին ի պա-
տանտեալ տանտեալը միաբերան
դուրեկին երկուս թէ զոհ, զոհ և
չառ զոհ եւր ամենքն:

Յետոյ Չարին անտանտեալաց
դառնալով ասաց. «Շնորհակալ եմ
զիւր հաւատարմութեան համար, եւ
միշտ կը հաւատամ անտանտեալաց
անտանտեալ զգալմանց և մեծապէս կը
յոյստեղ թէ ինչպէս էր յառաջա-
գոյն՝ նոյնպէս և կը մնայ այդպէս:
սուտ հաւատարմութեան նշանակ
ամեն լա-
րանի մէջ, ի վառա գաղտնից և
հայրենեաց: Առտուած տար խա-
ղաղութեան և հանգիստ պարկե-
շնորհակալութիւն անտանտեալ արեւ-
մէն:

Այնուհետեւ Չարին հրապար-
տանտեալ սկսան նստել, սե-
ղաններն երեք մեծ կիսալորտեմ
պարտաւոր էին: Երբ ամեն
տանտեալ (չէ՞ք: «Շնորհակալ» — 10-
20 — մինչեւ յետոյ զիւր կեդ-
րան անտեալ որ չէ՞ք է կուրմ
ըստ սոցա, ահա այդ կեդրոնական
զիւրեկուն տանտեալարեւ են հրա-
ւիրակը) սեղան նստան: Չարին
անտանտեալ սեղանատեղներն: միջին
սեղանատեղն մէջ Բուրքին նախն-
յին ինչորօրօքու գառաւին տա-
նտեալին թորին Գիւղացուց հրաժար
լինեաց իրեն և զիւրեքս խառնուել
կենաց խառնուել: Չարին ժողովով
հաւանութիւն տուաւ, և որոտա-
նախ կեցեցներ լուսնոցն՝ անտանտեալ
դարձ գտնելով և միւս սեղանա-
տանց մէջ:

Այնուհետեւ Չարին չորհ-
հաղակութիւն յայտնեց Չարին և
կայսերական ու արքայադուց հետ
միտնեց երկու կառավար Քրէմլ զը-
նաց:

Ճաշի ժամանակ Լէյկ Գուրգի
Պրէօրիմէնքի դուրեկ նստաւ
բանի կընչէր և ամեն ճաշող տա-
նալ և դուրած էր ճաշացանկն, որոյ
վրայ նկարած էր չորհանդիս մէջ իշ-
խանական ինչոյց, հայ ու աղ ձիւ-
քերն բուն ձիւրակացուց, Ռու-
սիոյ զանազան աղբեր և ցեղերն
լինեաց աղբային զիւրեքսնով, Մու-
գուայի անտանտեալներ, նմանապէս
աղբայրուած էր հետեւեալ խօս-
քերն: «Արքայաճաշին կերակրոյ ցան-
կը: ամենտեալաց ճաշն 21, մայիս
1883 թիւ: Բորչի, կուշեքիական,

Սուրբ Գրիգորիոսի, համեմա-
նալ, որի միւս բանարեւելոյ,
դանտեալ խառնուել, վարունգ և
լիւրեանքն խառնուել, իստակցութիւն
և շարքեր, ըստ հրամանաց Չարին,
նորա մեծապէս կիսապատկերն բա-
ժանեցին տանտեալաց, որով և
վերջապէս ճաշն:

Չարին 33 հարար արձակ էր
թիւրքու խառնուել ի յիշատակ թա-
ղաղութեան: Ժրթմունքն արձակ
բաժնու չափ են, մէկ երեւին փո-
րաղութեամբ և Չարին կիսաբանն,
«Այնքանով Գուրգի և ինչեքական
ամենայն Ռուսիոյ յառաջ և սուրբ
թաղաղութեան» չորհանդիսով,
միւս երեւին փորագրեալ է թաղ-
է և դառաղանն բարձի վրայ: չորհ-
նախն դառնալով պատկերացեալ է:

Այսօր թաղական եկեղեցեաց
մէջ ժրթմունք կը բաժնէին Ժողո-
վարքեան: Բաղմունքին անհամբ-
ար տանտեալ և անտանտեալ մի
պատմեց թէ անտանտեալ խառնուել
դառնալեաց մի անկեղծութեամբ
զիւրեկ չաղին և այնքան մեծ էր
թիւրքու մը ձեռք բերելու եւտանտեալ
որ ոտակալեց անկարող էին ամբողջ
բուն զորհն զուգել: և որովհետեւ
խառն արքէն չէր ներդրուի ու-
տակալ բաժնաւորեցան իրենց
սուրբով զարեւել գործ տուող և և
կեղեցի մեծի միւրեքսն անձանց
զիւրեկ և երեւին, անտանտեալ իւրե-
ցնէր պարուն, բաղմունք վերադա-
ռած պիտի լինին:

21-ին Ժողովրդական ինքնաշարժ
անխառն միջադէպերն ունեցած է,
և շատեր վառուած են երկու կեր-
պիւ: Նախ, նոյն «Շնորհակալ»
թիւրքու ներառեցաւ տեղական կո-
յով մը ձեռք բերել և ոտակալ
կեղած են և երկրորդ նոյն «Շնորհակալ»
դէն կատարել կրեց անտեղ զոհ եղած
միւրեքսն անտանտեալ իրենց զիւրե-
կին և միւրեքս խօսքերուն վրայ:
Ժամ 7-ին մինչեւ այն տեղին հառա-
մէկ երկու խառնուել մէջ որ ջը-
մաճ հարուածեալ պատանները կա-
տարած Ժողովրդէն կորցնելու հա-
մար ժամապարձ և զորք բերել հարկ
եղած է: այն եւս զոհն փախցնելով
միայն հանդարտեալ են ամբողջ, որ
քարերով և դառաղաններով ժա-
տարմունք, խաղաղութեան և ոտակ-
կաններ և սուրբներն անկած զոր-
քերն ձմաւ են:

Այսօր Չարին և Չարուհին, թա-
ղաժառանգն և միւս որդիք, մեծ
իշխաններն, հոյ դառնող օտար
աղբի արքայադուց ժամ 9-ին
Սուրբ Սարգիս վանքն ուխտի դը-
նացին և փառաբարկեց ընդուն-
ուեցան Մոսկուայի անտանտեալ-
եան, ընդհանուր նախադրեալ իշ-
խան Գիւղացուցին, Ս. Սիւրբի
Պրէօրիմէնքի եւս խառնուել անտանտեալ
անտանտեալ և անտանտեալ խառնուել:
Չարին հանդարտեալ են ամբողջ, որ
քարերով և դառաղաններով ժա-
տարմունք, խաղաղութեան և ոտակ-
կաններ և սուրբներն անկած զոր-
քերն ձմաւ են:

Սուրբ Չարին և Չարուհին, թա-
ղաժառանգն և միւս որդիք, մեծ
իշխաններն, հոյ դառնող օտար
աղբի արքայադուց ժամ 9-ին
Սուրբ Սարգիս վանքն ուխտի դը-
նացին և փառաբարկեց ընդուն-
ուեցան Մոսկուայի անտանտեալ-
եան, ընդհանուր նախադրեալ իշ-
խան Գիւղացուցին, Ս. Սիւրբի
Պրէօրիմէնքի եւս խառնուել անտանտեալ
անտանտեալ և անտանտեալ խառնուել:
Չարին հանդարտեալ են ամբողջ, որ
քարերով և դառաղաններով ժա-
տարմունք, խաղաղութեան և ոտակ-
կաններ և սուրբներն անկած զոր-
քերն ձմաւ են:

26-ի եկեղեցական մեծ տեղին
եւս հրաւեր եղած է ներկայանալ
այն սպայից որը 1812 թուականի
աղբային մեծ պատերազմին մաս-
նակցած են: Բայց կ'ասեն թէ մին-
չեւ 10 սպայ հաղի կը գտնուի
կենդանի:

ԼԵՂ ՄԵՐ ՌՈՒՍԻՆՈՅ ՊԵՏԻՈՒԹԻՆԵՆ

Մտադու, 24 մայիս
Երեւոյն հանդէս և ճաշի զոր-
տուալ քաղաքային խորհրդարանն
Լէյկ Գուրգի Պրէօրիմէնքի և
Սիւրբիմէնքի դուրեկուն և պատ-
նապիւրջ իւր Չարին, պարագայից
համեմալ փառաբարկութիւն ու-
նէր և անտանտեալ անտանտեալ
մեծ խառնուել և թաղմունք
հանդէսներու ժամանակ և բաղմունք
թիւրքու անտանտեալ և Չարին
դէպք ասած ամբողջ խառնութեան
կառավար անտանտեալ եւս Գուրգի
դէպք ասած ամբողջ խառնութեան
և բուն շարքումն յառաջ կուգայ
ակամայ: Իսկ ծիծաղելին այն է որ
ոմանք ամեն ճիւղ կը թափեն և ա-
մեն հարադրեալութիւն կը դարձա-
րեն Չարին ու Չարուհին անպատճա-
ր և լաւ տեսնելու, նմանապէս հա-
մեծ խառնուել և թաղմունք
դէպք ամեն մանրամասնութիւնն սը-
տերու մէջ լաւ ապաւորեցան: Երե-
ւոյն հանդէսին ժամանակ զորա-
ւոր անտանտեալ կանգնած պա-
հապանաց շարքն ի հարկէ կ'ար-
գելուր ամբողջ լաւ տեսնել և Չա-
րին և Չարուհին զորաւոր և ու-
մանք ծառերուն կատարել կ'աւա-
նային և յարմարագոյն դիտանոց կը
դարձնէին ծառերու կատարել
բայց անտանտեալ չաղուն կը հակե-
կին կարգապահութեան և նկատելով
ծառաց կատարներուն հաստապա-
նահանգներն կը զարմանային և կը
հրաժարէին ձեռքապահել զայն: Ի-
րենք զիւրեքս արգէն միւրեքսնով խեղ-
անք, անտանտեալ և սպայից ձա-
նէն ահաբեկեալ, կ'աւապուէին ի-
րենց դառնանքները շատապա-
նէն և փախչել անտանտեալ ձեռք
չիւրապու համար: ահա այս մաղ-
մալք ի վայր պառնել, անտանտեալ
ձեռքապահելու տաղանտեալ շառ-
սիրութիւնն և անտանտեալ իւրե-
քային ծիծաղն և սրտառուութիւնն
որդուելի փառաբարկութեան խառ-
նել չիւրեքսն և բաղմունքն ընդուն-
ուաւ: կը զորապիւրէին: Սրտառու-
թեանց նախն թէ փախանալանն
թէ անտանտեալ էին անտանտեալ:
մէկն կ'ասէր թէ ինչպէս Չարին կ'ու-
տեսնէ, ի՞նչ յանգնեց իրեն ծառ-
կատարել զրաժէ դա իւր աղաւա-
րելուն: միւսն էր յարմար դիտա-
նոց է, թողք անտանտեալ համա-
րէ, իսկ այդ թէ է՛, մինչեւ ու-
տակալ համեմալ օրընկայ վայ իւր
և ամբողջն մէջ խառնեցաւ կորաւ:
ո՛վ զիւրեքս ո՛վ էր և ո՛ւր դառնէ: այս
վերջին խօսքերն անտանտեալ աղա-
վարութիւնն խառնել: համար էր,
զի որդուրէն ծառերուն տակա-
ւին խիտ ճիւղերուն և սարքութե-
րուն մէջ կը պահուէր յառաջով
թէ չին նկատել զիւր անտանտեալ:
Բայց վերջապէս վայ իւր և յաղ-
թանալաւ ձեռքապահեցաւ:

Սուրբ Չարին և Չարուհին, թա-
ղաժառանգն և միւս որդիք, մեծ
իշխաններն, հոյ դառնող օտար
աղբի արքայադուց ժամ 9-ին
Սուրբ Սարգիս վանքն ուխտի դը-
նացին և փառաբարկեց ընդուն-
ուեցան Մոսկուայի անտանտեալ-
եան, ընդհանուր նախադրեալ իշ-
խան Գիւղացուցին, Ս. Սիւրբի
Պրէօրիմէնքի եւս խառնուել անտանտեալ
անտանտեալ և անտանտեալ խառնուել:
Չարին հանդարտեալ են ամբողջ, որ
քարերով և դառաղաններով ժա-
տարմունք, խաղաղութեան և ոտակ-
կաններ և սուրբներն անկած զոր-
քերն ձմաւ են:

Այնուհետեւ Չարին հրապար-
տանտեալ սկսան նստել, սե-
ղաններն երեք մեծ կիսալորտեմ
պարտաւոր էին: Երբ ամեն
տանտեալ (չէ՞ք: «Շնորհակալ» — 10-
20 — մինչեւ յետոյ զիւր կեդ-
րան անտեալ որ չէ՞ք է կուրմ
ըստ սոցա, ահա այդ կեդրոնական
զիւրեկուն տանտեալարեւ են հրա-
ւիրակը) սեղան նստան: Չարին
անտանտեալ սեղանատեղներն: միջին
սեղանատեղն մէջ Բուրքին նախն-
յին ինչորօրօքու գառաւին տա-
նտեալին թորին Գիւղացուց հրաժար
լինեաց իրեն և զիւրեքս խառնուել
կենաց խառնուել: Չարին ժողովով
հաւանութիւն տուաւ, և որոտա-
նախ կեցեցներ լուսնոցն՝ անտանտեալ
դարձ գտնելով և միւս սեղանա-
տանց մէջ:

Այնուհետեւ Չարին չորհ-
հաղակութիւն յայտնեց Չարին և
կայսերական ու արքայադուց հետ
միտնեց երկու կառավար Քրէմլ զը-
նաց:

Մտադու, 24 մայիս
Երեւոյն հանդէս և ճաշի զոր-
տուալ քաղաքային խորհրդարանն
Լէյկ Գուրգի Պրէօրիմէնքի և
Սիւրբիմէնքի դուրեկուն և պատ-
նապիւրջ իւր Չարին, պարագայից
համեմալ փառաբարկութիւն ու-
նէր և անտանտեալ անտանտեալ
մեծ խառնուել և թաղմունք
հանդէսներու ժամանակ և բաղմունք
թիւրքու անտանտեալ և Չարին
դէպք ասած ամբողջ խառնութեան
կառավար անտանտեալ եւս Գուրգի
դէպք ասած ամբողջ խառնութեան
և բուն շարքումն յառաջ կուգայ
ակամայ: Իսկ ծիծաղելին այն է որ
ոմանք ամեն ճիւղ կը թափեն և ա-
մեն հարադրեալութիւն կը դարձա-
րեն Չարին ու Չարուհին անպատճա-
ր և լաւ տեսնելու, նմանապէս հա-
մեծ խառնուել և թաղմունք
դէպք ամեն մանրամասնութիւնն սը-
տերու մէջ լաւ ապաւորեցան: Երե-
ւոյն հանդէսին ժամանակ զորա-
ւոր անտանտեալ կանգնած պա-
հապանաց շարքն ի հարկէ կ'ար-
գելուր ամբողջ լաւ տեսնել և Չա-
րին և Չարուհին զորաւոր և ու-
մանք ծառերուն կատարել կ'աւա-
նային և յարմարագոյն դիտանոց կը
դարձնէին ծառերու կատարել
բայց անտանտեալ չաղուն կը հակե-
կին կարգապահութեան և նկատելով
ծառաց կատարներուն հաստապա-
նահանգներն կը զարմանային և կը
հրաժարէին ձեռքապահել զայն: Ի-
րենք զիւրեքս արգէն միւրեքսնով խեղ-
անք, անտանտեալ և սպայից ձա-
նէն ահաբեկեալ, կ'աւապուէին ի-
րենց դառնանքները շատապա-
նէն և փախչել անտանտեալ ձեռք
չիւրապու համար: ահա այս մաղ-
մալք ի վայր պառնել, անտանտեալ
ձեռքապահելու տաղանտեալ շառ-
սիրութիւնն և անտանտեալ իւրե-
քային ծիծաղն և սրտառուութիւնն
որդուելի փառաբարկութեան խառ-
նել չիւրեքսն և բաղմունքն ընդուն-
ուաւ: կը զորապիւրէին: Սրտառու-
թեանց նախն թէ փախանալանն
թէ անտանտեալ էին անտանտեալ:
մէկն կ'ասէր թէ ինչպէս Չարին կ'ու-
տեսնէ, ի՞նչ յանգնեց իրեն ծառ-
կատարել զրաժէ դա իւր աղաւա-
րելուն: միւսն էր յարմար դիտա-
նոց է, թողք անտանտեալ համա-
րէ, իսկ այդ թէ է՛, մինչեւ ու-
տակալ համեմալ օրընկայ վայ իւր
և ամբողջն մէջ խառնեցաւ կորաւ:
ո՛վ զիւրեքս ո՛վ էր և ո՛ւր դառնէ: այս
վերջին խօսքերն անտանտեալ աղա-
վարութիւնն խառնել

վաղեմի առատութեամբ երեսփոխաններ կուտան. իսկ թաղերը որ վերջերը բազմամարդացած են և ոմանք բոլորովին իսկ նոր են և կարեւոր, ունին խելմը ի պատրաստի ընտրողներ՝ բայց բնաւ երեսփոխան չեն տար: Ըստ Սահմանադրութեան նախ այս բաշխումը պէտք է կատարուի ի ձեռն վարչութեան և Տեսուչ խորհրդոց ատենապետներուն, և ապա ընտրութիւնը կատարուին: Բայց կարեւորագոյն այսպիսի բաշխումն որո՞ւ ձեռքով կատարէի: Պաշտօնիս եկած օրէն կը պահէին մի քանի տեսուչ խորհրդականներ, Բաղաքական ժողովոյ անդամոց մեծ մասին արդէն երեսն ալ տեսած չեմ, առ որս սկիզբներն մի քանի անգամ թախանձանք հրաւիրաւ: Գիր ուղղեցի, բայց դարձեալ մնացինք մի քանի անգամներով: Միւս կողմանէ վարչութեան սահմանադրական շրջանը լրանալու կը մտէր: Հարկ կ'ըլլար սպասել այս ժամանակի՝ յորում արագապէս կազմուէր վարչութիւնն և նոյաւ ընդ փոխանակաւ Տեսուչ խորհրդաներ յերեւան գալին, և յետ այնորիկ երեսփոխանական վիճակոց կատարեալ և արդար բաշխումը պատրաստուելով մնացորդ երեսփոխանաց թիւը ամբողջացնէինք:

Գալով վարչութեան՝ զոր այժմ պիտի ընտրէ ժողովը և յանձնէ ինձ ի գործակցութիւն, ընտրելէ յառաջ մի քանի դիտողութիւններ ընեմ. կը խնդրեմ՝ որ ուշադրութեան առնէք, և եթէ օրինաւոր կը դատէք՝ այնպէս ալ կատարեցէք:

1. Ժամանակէ մ'ի վեր վարչութեան կրկին ժողովոյ կազմութեան թուականը իրարմէ հեռանալով՝ այսօր Բաղաքական ժողովոյն սահմանադրական շրջանը աւարտեալ է և անգամն հրաժարեալ են, իսկ Կրօն. ժողովոյն խանգարեալ թուականի շրջանը կամ երկամեայն դեռ եւս կը տեսնուի: Ժամանակի այս չփոթմամբ վարչական կրկին ժողովոյ իրարմէ հեռանալովը, կարծես համամտութեամբ ալ իրարմէ հեռացած են. ինչպէս եւս կը տեսնեմ՝ միմեանց գործակցելէ աւելի իրերաց ժամանակի անցման փութալուն կը փախալին. կարծես Կրօն. ժողովը կ'ըսէ միշտ մտքովը—երբոր սա Բաղ. ժողովն և գար ուրիշ մը, կողքայ այս ուրիշը, և սա պիտի ըսէ անշուշտ երթաւ բարով այս Կրօն. ժողովն և գար ուրիշ մը՝ անոր հետ գործէինք: Կ'երթան կուգան այս ժողովներ, բայց Պատրիարքը սոցա անգործակից և անհամեմատ փնտրել տեսնելով՝ իրաւունք չունենալով, Տեսաք երեսփոխանք, փափաքելով՝ որ երկուքն ալ երթային և երկու ժողովներն ալ նոր ի նորոյ գային շրջապատին յուսաբեկ և բազմաչափ Պատրիարքըն, որպէս զի թարմ և նորագեալ գործութեամբ միանային հետն, ընտրէին առ հասարակ բոլոր խորհուրդները մէկ անգամով, հսկէին բոլորին վրայ, գործ տալին ամենուն, համար առնէին ամենէն ամենայն արագութեամբ և ճշգրտութեամբ, և իրենք ալ համար բերէին այս ժողովոյն:

Ուստի ժողովոյդ ուշադրութեան կը յանձնեմ սա առաջարկութիւնս: Զարգացական ժողովոյ շրջանին հետ կրօնականին ալ աւարտեալ ըմբռնելով ըստ սկզբան Սահմանադրութեան շրջանի, երկուսն ալ այս անգամ ընտրէք բոլորովին ի նորոյ, պայմանաւ սակայն՝ որ այժմու շրջանը չաւարտած Կրօն. ժողովոյ անդամները վերընտրելի մնան:

2. Սահմանադրութիւնը Բաղ. և Կրօն. ժողովոյ անդամոց համար քանակ որոշած է 20 թիւը, վերջերն այսքան մարդ գտնել կամ այսքան մարդով գործ տեսնելը դժուար նկատուելով՝ քսան թիւը տասն և չորսի իջած է: Սակայն, ես, Տեսաք երեսփոխանք, այսքան թիւն ալ շատ կը գտնեմ: Գիտենք որ այս անգամոց ծառայութեան բան մը չենք վճարեր, անձնութեան դիմելէ ուրիշ գանձ չունինք, ժամանակիս անձուկ վիճակը, մանաւանդ, որքան անձնուէրները քիչցուցած է. ասկէց զատ դուք այնքան թուով մարդ գտնելու դժուարութիւնը կը կրէք, ես ալ այնքան մարդիկ ի գործակցութեան և ի համամտութեան պահելու դժուարութիւնը պիտի կրեմ:

Ինչո՞ւ այս վայրագար դժուարութիւնը: Ուստի ժողովոյդ ուշադրութեան կը յանձնեմ սա երկրորդ առաջարկութիւնս՝ վարչական ժողովոյ թիւը գիշու-

ցանեք եօթնի, դիմեք Դրան հաճութեան և հաւանութիւն առնեք:

3. Կրօնական ժողովն եթէ զուտ կրօնական խնդրոց լուծումն և հրաման արձակելու պաշտօնն ունի, սա այնքան թեթեւ բան է զոր Պատրիարքը միայնակ կրնայ ստանձնել՝ բաւական է՝ որ գիտնայ ազգային եկեղեցական կանոններն, և եթէ չ'գիտնայ՝ առնէ մօտը գիտուն եկեղեցական մը և անոր քննութեան յանձնէ: Եկեղեցական խնդիրք ինչ ալ լինին իրենց վարդապետութիւնն ու պատմութիւնն ունին, որ ծանօթ են. Պատրիարքըն իւր արձակելու վճիռն վարդապետութեանէ և պատմութեանէ պիտի հանէ, ոչ թէ կամամտածական ենթադրութեանէ, և ոչ իսկ այս կամ այն ժամանակի յարմարութեամբ փոփոխելի կանոններէն. հետեւապէս Պատրիարք մը այս սեռի խնդիրներ շատ դուրս կը վճռէ և կը հրամայէ ինքնին: Իսկ եթէ Կրօնական ժողովն, ինչպէս Սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ, շատ մը ալ եւս ալ բարեկարգական գործեր պիտի կատարէ զորս օրինոյ մէջ գտնուող եպիսկոպոսներէ վարդապետներէ և քահանայներէ կազմեալ Կրօնական ժողովն այս բանիս բաւական չէ, ահա այսքան տարիներու փորձը վրայ, և բիւր տարիներ ալ եթէ փորձենք այս կազմութիւնը, ասկէ օգուտ յառաջ գալիք չունի: Ինչո՞ւ, ահաւասիկ պատճառներն:

Նախ՝ Պոլսոյ մէջ գտնուող թո՛ղ վարդապետը, եպիսկոպոսն անգամ կամ աչքը դուրս ըլլալով նստած է Կրօնական ժողովոյ մէջ և վայրենի վայրէկան իւր նախկին տեղը կամ նոր տեղ մը դառնալու փափաքի վրայ կը յաճին նորա բոլոր խորհուրդներ, և կամ եթէ Պոլս մնալու փափաքն ունի, յայտնաբերուի մնալու համար ո՞չ Պատրիարքի առջեւ համարձակ է, ո՞չ ժողովոյ և ո՞չ մինչեւ անգամ առաջի թաղեցոց և Թաղական խորհրդոց. թաղի մը եկեղեցոյ խորշն հանգիստ մընալու և վերելներու առջեւ ինչպէս վիճակէն փոխ մնալու չափ կը մեղմանայ միշտ: Երկրորդ որովհետեւ Կ. Պոլս ո՞չ վանք է՝ որ շատ մը վարդապետք ի նմա միաբանեալ բնակին, եւ ոչ թաղերը զատ զատ թեմեր են որ քով քով շատ մը եպիսկոպոսներ պաշտօն վարեն, հետեւապէս կամ վանքէ ձանձրացած կամ վանհայրերէ հերքուած և կամ աշխարհի ո՛ր կողմ իրենք գրեթե տեղաւորուելու վրայ գաղափար մը չ'կազմած կրօնաւոր վարդապետներէ կրօնական ժողով կազմել, և նոցա գլխին թեմական ծառայութեան խուսափող ատենապետ և օթանդակ անդամակիցներ դնելով՝ Սահմանադրութեան պահանջած ընդհանրական խնդիրներ լուծել, թեմեր բարեկարգել, կրօնական զգացումն մշակել հասկնալի բաներ չեն ըստ իս. վանքէ ձանձրանալ վանական խոստամբերութեան հրահանգ տալ, թեմերէն խուսափել՝ թեմական եպիսկոպոսի վրայ վճիռ և հրաման արձակել, հակասութիւն չե՞ն: Նոյնպէս մայրաքաղաքիս քահանայներէն միայն կրօնական ժողով կազմելն ալ ուղիւ և գործնական չէ, արդէն շատ մը բարեկարգութիւններ նոյն իսկ մայրաքաղաքիս քահանայական թեմերն իրայ կան ընելիք, դէ՛ր Պատրիարքի շուրջն այն բարեկարգելի քահանայներէն իսկ մը բազմութիւն, ինչ կրնայ ընել Պատրիարքն. ո՞չ ինչ: Ասկէց զատ՝ քահանայից դասէն կազմեալ կրօնական ժողովն ինչ եկեղեցական իրաւարարութեամբ պիտի համարձակի դատել իւր ատենին մէջ այս ոք զրոգարուեալ կամ ամբարտաճախութեան եպիսկոպոսն ո՞չ ապաքին եկեղեցական դասակարգի կարգն ու սարք կը խանգարի և քահանայք եպիսկոպոսաց երեսին գոչելու կը վարժուին: Ուստի կ'առաջարկեմ և ամենէն բնական բանն է՝ որ կրօնական ժողովն ալ թեմական եպիսկոպոսներէ և առաջնորդներէ կազմուի, որք սահմանադրական երկամեայ շրջանաւ պաշտօն վարեն, այս շրջանի մէջ փոխանորդ վարդապետով կամ եպիսկոպոսով կառավարեն վիճակին, եւ շրջանն աւարտելուն պէս իւրեանց վիճակ վերադառնան:

Սահմանադրութիւնն այս առաջարկութիւնն արդիւրդ յօդուած չունի, կրօնա-

կան ժողովոյ կազմութեան 24-րդ յօդուածը կը պահանջէ որ ընտրելին բանիւրուն, երեսուն տարին լրացուցած, քանի մը տարին երէ ի վեր ձեռնադրուած եկեղեցական ըլլայ, չըսեր թեմական չըլլայ, չըսեր անպատճառ Պոլս բնակող ըլլայ, եւ գիտէ՞ք, Տեսաք երեսփոխանք, այս առաջարկութեան համար կազմեալ կրօնական ժողովն ինչ բարիք յառաջ կրնան գալ: Թեմ մի առ մի, նախ ո՞չ մի եպիսկոպոս կը մնայ առանց թեմի, երկրորդ՝ եպիսկոպոսք ինքեանք կ'աշխատին՝ որ գիտենք փոխանորդելու կարող աշակերտներ հասցունեն, երրորդ՝ թեմական եպիսկոպոսաց և մայրաքաղաք բնակողաց մէջ վարկապարզի քրթմնջիւն, մեծաբանութիւն եւ խնդրանք կը դադրին. քաղաքը պահող և պատրաստի գացող զօրականաց պէս հաւասար աւարի իրաւամբ երկողքին կ'ուրախանան. չորրորդ, վանքերուն մէջ վարդապետներ կը կենան, վանքերն իրենց նախկին բարեպաշտութիւնն ու վեհութիւնը կ'ունենան, վանից շրջակայ ժողովուրդը հոգեւոր մխիթարչի ձայն կը լսեն, առաջնորդք իրենց պաշտաման մէջ միայնակ չեն մնար, վանքերն իրենց դարաւոր հաստատութիւնը միշտ նորոգ և մշտապէս կը պահեն: Եւ, արդէն, Տեսաք երեսփոխանք, ի՞նչ երկիս մնացեր է մեր աշխարհի մէջ, եթէ ոչ վանքեր՝ որ ամէն բլրի գագաթ կամ լեռանց մի կողին վրայ իբրեւ պատմական մի սուրբ յիշատակարան մեր աշխարհաբնական, քրիստոնէական, աստուածաբանական և կրթական սահմաններն իբրեւ մտեան ցոյց կուտան: Վանքեր և վիճակներ ամայանան, կրօնաւորներ, եպիսկոպոսներ մայրաքաղաք լեցուին, սա կը ցուցնէ՝ թէ մահամբժ վիճակի հասած եկեղեցի մ'է այս որոյ արիւնն ու ջերմութիւնն անգամոց ծայրէն քաշուելէ՝ ալ սիրտը ժողովուրդէն է: Փոխենք, Տեսաք, Կրօնական ժողովոյ կազմութեան սովորական դարձած հին կերպը, և իմ այս առաջարկած գեղեցիկ կարգս ալ փորձենք միանգամ, եւ որ ի Սահմանադրութեան արգելք մը չ'ունենք:

Այս առաջարկութիւնը ընդունելու համար չեմ ստի՛եր, ձեր խոհեմութեան միայն կողմն կ'էմ, կրնաք ընդունիլ կամ ոչ, ձեր կամքս կախում ունի, կ'առաջարկեմ զձեզ միայն, կ'ընդունեմ սիրով Յիսուսի Բրիտանոսի՝ որ ոչ ինչ այլ խորհեցէք այս ժողովի մէջ՝ բայց Կայն ազգին և հայրենի եկեղեցոյ շահն ու փառքը: Անձնական գրգռումներ, անձուկ հաշիւներ, վիճաբանելու մարմալ, յաղթասիրտութեան կիրք կրնան զձեզ զգալեցնել՝ բայց ազգին ժամանակն ալ կ'սպաննեն: Նոստոյ յորոյ վերայ թէ՛ պետութեան և թէ՛ ազգին բոլոր պահանջումները կը ծանրանան. երբոր այս երեսփոխանական ժողովն փոխանակ խորհուրդ և քաղաքութիւն ըստանալով՝ ոչ ինչ այլ տեսնեմ բայց միայն աշխույժ անպարտել բանակուելու և խիզախութեամբ անձնամարտ շահատակութեան, շուտով կը յուսահատիմ, կը պարտաւորիմ ուրախութեամբ դառնալ իմ նախկին տեսնածնայն, գիրքով և գրով մխիթարութիւններս վերստի, և կարողութիւն մաղթել յաղորդներուս: Վերջին ժամաշատ յուսահատեցողից կերպարանք մ'առնուլ սկսաւ, հուանքէն ներքին կանոնադրի դադարման պատճառաւ, իսկ այժմ՝ որ պատրաստի ունինք նոր խմբագրեալ կանոնագիրը, կը յուսամ թէ բարձր ընթացքով կը շարունակէ: Սակայն ամէն օրէնք վեր բան մը կայ.—բարեացակամութիւն և թրջուած սիրտ ազգին վիճակին վրայ:

Ներքեցէ՛ք, Տեսաք երեսփոխանք, որ քիչ մ'ալ անցողիկ մէջ բերեմ մեր եօթնամեայ պաշտօնավարութեան ժամանակի վայելչութիւնները, որոց մէջ միշտ առաջին տեղին և առաջին բարձրութիւնն ունի մեր Օգոստոսիառ Կայսեր Սուլթան Համիտ Բեք հպատակարար թագաւորին հայրական խնամքն ու հոգաբարձութիւնն մեր ազգային գործոց վրայ:

Ընթացիկ գործեր՝ որ աթոռոյ երկարատեւ թափուր մնալուն պատճառաւ իրական և խնդրեալ էին, բաւական բարեկարգութեամբ տնօրինուեցան, յարաբերական վիճակին բաւական մշակուեցան և մշակուելու վրայ են, մեր նախոր-

դը երջանիկ եղաւ հետ տանելով հնրածանօթ գումար մը ի բարձունն պարտուց նուիրական Սուրբ Տեղեաց, տնտեսական վիճակին կայսերական ոլորտութեամբ չընորհիւ աստիճան մը բարեկարգեցաւ, եկեղեցական վարժարանի խնամակալութիւնը՝ գործն սկսելու վիճակին հասաւ: Պատրիարքարանի շինութեան յանձնաժողովն ալ պարագ չ'կենար, հիւանդանոցի շինութիւնը շատ երազ յառաջ երթալու վրայ է, և երբ հանրային նպաստով մը օժանդակեմ հոգաբարձութեան երկու տարուց մէջ ամենախառաւոր նոր հիւանդանոց մը պիտի ունենամք հնոյն տեղ: Աստուած օրհնէ մեր Թագաւորը, օրհնէ երեսփոխանութիւնս, բոլոր ժողովներն, տեսչութիւններն, խորհուրդներն և առ հասարակ համօրէն Հայոց Ազգը: Ամէն:

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՅՐ ԴԻՒԱՆԻ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՑ

Բայցման ճառէն յետոյ հրաւիրմամբ Ս. Պատրիարք Հօր առժամեայ դիւանը կազմուեցաւ երկրագոյն երեսփոխաններէն Ղազարոսեան Գրիգորոստուր Էփէնտիի ատենապետութեամբ և կրտսերագոյն երեսփոխաններէն Տամատեան Ստեփան Էփէնտիի ատենադպրութեամբ:

Առաջագոյն էֆ.—Առժամեայ դիւանին պաշտօնն է, ինչպէս գիտէք, վաւերացումն երեսփոխանական նորոգ ընտրութեանց և ընտրութիւն դիւանի Ազգային ժողովոյ, եւ ըստ որում այսօր երեսփոխանական ընտրութեանց տեղեկագրեր չունիմք դիւանին վրայ, ուստի անմիջապէս պիտի ձեռնարկուի դիւանի ընտրութեան: Սակայն սոյն ընտրութեան առթիւ օրինական կէտ մը կայ զոր ժողովոյդ նկատողութեան կը ներկայեմ:

Մեր ներքին հին գտնուող իւրը կը տրամադրէ Դիւանի համար երեք ատենապետ և երեք ատենադպիրներ ընտրել, մինչդեռ նորոգ կանոնագրի ծրագրոյն մէջ այդ թիւն երկուքի իջած է:

Պերպէեան Ռ. էֆ.— Մեր նախորդներէն կանոնագիրը տակաւին գործադրութեանէ դադարած չէ եւ ըստ այսմ պէտք է կատարել ընտրութիւնը: Զայնք. Ի՞նչ կը տրամադրէ Սահմանադրութիւնն:

Ս. Նախագահ. Պէտք է այդ ընտրութեան մէջ հետեւել Սահմանադրութեան տրամադրութեան:

Երեսփոխան Պարգեւ Էֆ. Փափագեան կ'ընթեռնու Սահմանադրութեան 85-րդ յօդուածն:

Առաջագոյն. Ուրեմն ըստ սոյն յօդուածոց տրամադրութեամբ ժողովն պիտի ունենայ իւր ատենապետն, ատենադպիրն և մէկմէկ փոխանորդներն: Զայնք. Ետտ լաւ, քուէարկութիւն, քուէարկութիւն:

Քուէարկութիւն կատարուելով Ա. Ատենապետութեան ընտրութեան համար, քուէից արդար Գեորգիանտեան է բացառել աստեղծութեմք Ազգ. ժողովոյ Ատենապետ ընտրուեցաւ Ա. Ստենադպիր ՇՈՒԲ ՏՈՒԹ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖԷՆՏԻ ԹԻՐԵԱՒԵԱՆ:

Ապա Ա. Ատենադպիր ընտրութեան ձեռնարկուելով, քուէի մեծամասնութեամբ Մեծ Մկրտիչ Էփէնտի Մէլիքեան ընտրուեցաւ Ա. Ատենադպիր Ազգ. ժողովոյ:

Սոյն ընտրութեան յետոյ առժամեայ Ատենապետ Էփէնտի առաջարկեց ամբողջացնել Դիւանի կազմութիւնը կատարելով Բ. Ատենապետի և Բ. Ատենադպիր ընտրութիւնները: Սակայն Ս. Պատրիարք Հայրն յայտարարեց թէ՛ դիւանի ամբողջացումը կրնայ ուրիշ նստի ալ մնալ, մինչդեռ Բոլոր ժողովոյ ընտրութիւնն անհրաժեշտ է, վասն զի միայնակ ինք մնացած է. լոկ

Ա. Արթուրյանը մեծ իրաւանքի Ազգա-
յին ժողովոյ .
Բ. Լեւոնյանը մեծ իրաւանքի ժողովոյ .
Առաջինը վերջապէս ժամ 10 ին .

ՎՈՍՓՈՐԵՆ ՅՈՐԴԱՆԱՆ

ՈՂԵԼՈՐՈՒԹԻԱՆ
ԱՄԵՆ, Տ. ՅԱՐՈՒԹԻԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ
Յ'ԵՐՈՒՍԱԼԵՍ

Ի ԾՈՒՎՈՒ, 14/26 Յուլի
(Կիրակի)

Ուղեւորութեանց նկարագիրը այն-
քան սովորական դարձած են, որ այս
ուխտագնացութեան օրագրին մէջ ի-
րողութիւններ միայն նշանակելով կը
շատանամ։ Ապա թէ ոչ երկար էջեր
պիտի գրաւէին մեր տպագրութիւնը,
զորս անդամներ իւր ուղեւորութեան մը
ամեն մէկ վայրկեանը կը թողու մեր
վրայ .

Պրէնտէն յԱզգայնագիտական շրջե-
նաւուն անընդհատ գնացելով տեւո-
ղութիւնն է իբր քառասուն և ութ
ժամ, որոյ կէսն անցուցին յունական
ծովերէն յետոյ կղզեաց շարքի մը
մօտերէն անցնելով, և այս առաւօտ
ժամերով նշմարելէ յետոյ Կրէտէի ա-
մայի մէկ կողմ, տակաւ առ տակաւ
կը կորսնցունենք ցամաքին հետքը և
կեննենք բաց ծովու վրայ, երկնից կա-
պոյտն ունենալով մեզ միակ հորիզոն
որ կը միանայ կապոյտ ծովուն, պար-
փակելով մեր նաւն այդ մեծատարած
շրջանակին մէջ, որ մեր տիեզերքն է
այս ժամուս։ Պայծառ խաղաղ օդ մը,
հանդարտ գնացք մը, տեսակ մը թըմը-
րութեան կը պատեն ուղեւորները։
Կիզիւ արեւն որ կը յաղթէ ծովուն
զովութեան, զգալի կընէ թէ տաք
կլիմայի մը կը մօտենանք։ Կը հասնի
ժամ մը որ խօսակցութիւններն ալ
վերջ կը գտնեն, և օգոստոսի հրատապ
օրերուն նման՝ մեղկութիւն մը կը տա-
րածուի ամենուն վրայ։ Եւ մինչ ու-
րիշներ միջօրէի հանդարտիկ քնոյ մը
մէջ կ'երթան իրենց հանգիստը փնտը-
ռել, ձեր թղթակիցը կ'ամփոփէ յի-
շատակներն այս հնգօրեայ ուղեւորու-
թեան որ վաղը պիտի ընդհատուի,
հինգշաբթի օրը շարունակուելու հա-
մար խորհիլցէի ուրիշ մէկ շրջանաւոր
որ զմեզ պիտի փոխադրէ Աղեքսանդ-
րիայէն ի Եգիպտոս։

Նախ և առաջ, կ'արժէ յիշատա-
կել անուանքն մեր ուղեւորաց մի քա-
նիներուն որոց հետ սերտ ծանօթու-
թիւն մը ունեցանք։ Ասոնց մէջ է այն
ուսան որուն վրայ խոստացայ խօսիլ,
Համեստ կացութեան տէր հողատէր
մըն է սա, Սէրկիոս Ֆէօտօրօֆ անուն,
եղբայր Նովոկ Վեպիի խմբագիր Մի-
խայիլ Ֆէօտօրօֆի, որ ընդարձակ պը-
տոյտ մը կատարելու ելած է։ Ամե-
րիկացիի մը նախանձը շարժելու չափ
նոր գաղափար մը ունի։ Եգիպտոս
կողմէ ըստ իր տեսնելու, անոնց
գաղաթիւն էնելու համար, և յերու-
սաղէմ այցելութենէ մը յետոյ, Բա-
բելոն պիտի երթայ, Էյֆէլեան աշտա-
րակին կատարն ելնելով բաղդատու-
թիւն մը կատարելու նպատակաւ,
կարգ մը փոքրիկ վէպեր գրած է ար-
դէն գիւղական կեանքէն, և մտադիր
է նաեւ հրատարակել ըստ իր տեսնելու
աշտարակին միջև իր կատարելիք բաղ-
դատութեան արդիւնքն։ Արեւելի
հասցէն առաւ, զայն մեզ ալ հաղոր-
դելու համար։ Իր արտաքին երեւոյ-
թէն ու յամառ խօսակցութենէն
գտնելով, կ'ենթադրենք թէ այնքան
շահեկան արտադրութիւն մը չկրնար
ունենալ այսպիսի մարդու մը գանկը։

Տոնաւոր օտար ուղեւորաց ամենէն ա-
ւելի ընկերականն ու չորսալին է Ֆը-
րանսացի մը, Լէօն Ռիչօմ, Դաւոն-սիւն-
Մառնէ (Բարիկոտ մօտ)։ Ջուարթ,
աշխոյժ երիտասարդ մըն է, որ զրո-
տական պտոյտ մը կը կատարէ։ Գա-
մաքի ճամբով Պոլիս եկած է և մեզ
ընկերացաւ մինչեւ ի Պրէնտէն։ Հոն իր
ուղեւորիքը կը փոխուի։ Սքանցումով
կը խօսէր Պոլսոյ վրայ։ Բայց «չ այն
ճանապարհորդներուն պէս որք Վոս-
փորին միայն կը հաւնին ու քաղաքը
չեն սիրեր։ Ինք մեծ ախորժ գրացեր
է Ղալաթիոյ ու Բերայի մէջ ապրելով
քանի մը օրեր և Պոլսեցոյ մը նօթի-
պատճառելու չափ հրապուրանք կը
գովէր մայրաքաղաքը։ Պոլսոյ մէջ հրա-
տարակեալ ամեն ազգի լրագրերէն
մէկ մէկ օրինակ զրկած էր իր բարե-
կամաց ի Բարիկոտ։ «Հայերէն թերթ
մըն ալ զրկեցի», ըսաւ։ Արեւելք մը ցոյց
տուի։ «Ճիշդ այս է» գոչեց։ Տեղե-
կութիւններ հարցուց Սքանցեան կա-
րգաւոր էֆէնտիի վրայ զոր քանի մը
տարի առաջ ճանչցած էր ի Բարիկոտ,
և շատ ցաւեցաւ որ չգտնուէր։
Պոլսէն մեկնման օրը չէր տեսած զին-
քը։ Պատրիարքին յուշարկ եկող ան-
ձանց մէջ։ Կարի համակրանք խօսե-
ցաւ իր այդ միակ հայ բարեկամին
վրայ և ջերմագին բարեւներ յանձ-
նարարեց։

Իզմիրէն ու Պրէնտէն քանի մը եւ-
րոպացիներ ալ ուղեւորացան մեզ։ Ա-
մենքն ալ հետաքրքրութեամբ կը գի-
տէին հայ եկեղեցականաց բազմու-
թիւնը շրջանաւուն մէջ եւ կողմէին
Պատրիարքին մերձենալ։ Նար-Պէյ
Սքանցեան բարեկամացաւ անոնց հետ,
անոնց փրանսերէն և ոմանց խօսակցե-
լիքով, յետոյ ներկայացուց Ամեն.
Յարութիւն Պատրիարքին որ սկսաւ
անդիւարէն խօսակցիլ այնպիսի գիւ-
րութեամբ մը և մաքուր արտասանու-
թեամբ, որ եւրոպացիք զարմացած մը-
նացեր էին։ Այս միջոցին, բարձրաձայն
խօսակցութիւն մը դէպ ի ուրիշ ան-
կիւն մը գարծուց ամենուն ուշա-
դրութիւնը։ Փիլիպպոս եպիսկոպոսն էր
որ ուսուներէն կը խօսակցէր մեր Պ.
Ֆէօտօրօֆին հետ որ գանձ գտնող
մը պէս ուրախ էր։ «Եթէ գտնուէր
մէկն ալ որ այս միջոցին արաբերէն
խօսէր Մամբրէ Սքանցեանի հետ, կը-
սէր թորոսեան էֆէնտի, ամեն ինչ
կատարեալ կ'ըլլար»։ Եւ արդարեւ,
հայ եկեղեցականութիւնը լեզուա-
գիտաց կաճառ մը կազմած էր կար-
ծեա շրջանաւուն մէջ։ Եւրոպացիներէն
ոմանք նօթեր կը գրէին իրենց ու-
ղեւորութեան յիշատակարանաց մէջ։
Պ. Ռիչօմ Պրէնտէն գրեց ի Բարիկոտ
թէ Հայոց Պատրիարքին հետ ճանա-
պարհորդելու բաղդատութիւնն ու-
նեցած էր։

Կին ուղեւոր չ'ունէինք շրջանա-
ւուն մէջ, ինչպէս յիշեցի կարծեմ ա-
ռաջին նամակիս մէջ, և գաշնակը դոց
և համը մնացած էր վերի սրահին ան-
կիւնը։ մեզմէ ոմանք անհուն փափագ
մը ունէին անոր նուագումը լսելու,
որպէսզի կատարեալ ըլլար ուղեւորու-
թեան օմայքը։ Գերմարդկային բան մը
մտածելու էր այդ գաշնակը խօսեցնել
տալու համար։ Կ. Պոլսէն մեկնելու
երկրորդ երեկոյն, երբ բոլոր եկեղե-
ցականք, — բաց ի մէկէ — իրենց խցի-
կները քաշուած էին, բարեկամի մը
հետ երկչափութեամբ մօտեցանք խո-
րէն Սքանցեանին։ Բան մը ըսել կ'ու-
զէինք ու չէինք համարձակեր։ Վեր-
ջապէս ամենէն յանդուգնը խօսք ա-
ռաւ։ «Կարելի՞ էր արդեօք, Սքա-
նցեան, որ հաճէիք... գաշնակին վրայ
կտոր մը նուագել, գոնէ եկեղեցական
եղանակ մը...»։ Տիկուր ժպիտ մը ու-
նեցաւ Նար-Պէյ։ «Մեկարեւին կը
ինդրէք ինձմէ, տղաքս, պատասխա-

նեց մեղմամտիկ շեշտով մը»։ Եւ պատ-
մեց թէ Գեորգ Կաթողիկոս զինքը ե-
պիսկոպոս ձեռնադրելէ առաջ, եր-
գում առեր է թէ կենացը մէջ դաշ-
նակի ձեռք չ'պիտի դաշտունէ բնաւ։
Գաշնակեւ թարգմանիչը, բանաս-
տեղծ և բանասէր, իր երիտասարդու-
թեան փայլուն օրերուն՝ ներշնչմանցը
նոր թախ մը տալու և իր քերթուած-
ներն եղանակաւորելու համար, գաշ-
նակն իրեն օժանդակ կ'առնուէր։ Ե-
տոյ, Վեհափառին պատուէրն իրեն
համար օտար դարձուցած էր հիշատա-
լուր գործին որուն ձեռք գաղտնացած
չէր այլ եւս։ Հին յիշատակներ արթն-
ցան Նար-Պէյ Սքանցեանի մտքին մէջ,
երբ կը խօսէր մեզ այս նիւթին վրայ.
Իր բանաստեղծի ճակատը միջադեպ
կարծեա և սովորականէն աւելի խո-
հուն երեւոյթ մը առաւ պայծառ
դէմքը։ Այդ երեկոյն, կէս գիշերն
անցած էր արդէն, և ինք դեռ ար-
թուն կը չսկէր։ Երազանքը ընկղմած
էր նաւուն խեղաց կողմը, թիկնաթո-
ռի մը վրայ, և անիօս կը մնար դի-
տելով աստեղադարձ երկինքն և օրօ-
րութիւնը ալեաց ձայնէն, մինչ գիշերա-
յին հոգն իւր երեսը կը գգուէր։ Այդ
կերպարանքին մէջ զինքը գիտելով
կ'դպիր թէ կը գտնուի անձնաւո-
րութեան մը հանգէպ որ քերթող ե-
ղած է և քերթող պիտի մնայ միշտ...
ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԿԱՆ

15 մայիս, Եգիպտոս
(միջօրէ)

Քանի մը ժամեր կը բաժնեն զմեզ
եգիպտական նաւահանգիստէն։ Աղեք-
սանդը մէջ պաշտօնական ընդունե-
լութեանց և բոլորովին նոր տպաւո-
րութեանց մէջ գուցէ առիթ չունե-
նանք խօսելու Միտիլիի վրայ, զոր
իզմիր և Աթէնք մուգուցին պահ մը։
Այլ այժմ՝ երկնից ու ծովուն մէջտեղ
մնացած, առանց արտաքին որ եւ է
առարկայէ խանգարուելու, քաղցր է
մեզ յիշել այդ բանաստեղծական վայրն
ուր մօտեմական հիւրընկալութիւն մըն
ալ վայելեցինք։ Մեր մինչեւ ցարդ
այցելած վայրերու ամենէն աւելի բը-
նական գեղեցկութիւններով զարդա-
րուն վայրն էր Միտիլի։ Քանի կը մօտե-
նայինք կղզոյն ափանց, այնքան կը
կարծէինք նշմարել մեր գեղազուարճ
կղզիներու, Հալքի, Սնիթիկոնի, Բրէն-
քիքի այս կամ այն կողմը։ շրջանա-
ւը կանդ առաւ ծովախորշին առջեւ,
որուն երկու կողմը պահպանուած են
երկու սպիտակ փարոսներով։ Քաղաքը
կը պարզուի մեզ հանդէպ, ծովախոր-
շին ճակատն ու բարձունքը, և շուրջն,
ալ ու ձախ կողմերը կը տարածուին
ձիթենեաց պուրակներու և պարտէզ-
ներու մէջտեղ՝ ցիլիքան ամառանոցներ,
Գեր. Նար-Պէյ, Տ. Յակոբ և Տ. Գե-
որգ վարդապետաց ու թորոսեան է-
ֆէնտիի հետ կ'եննենք ցամաք, ուր
տեղւոյն յոյն ոստիկանապետն յար-
գանք ողջունելով հայ եկեղեցական-
ները՝ կ'առաջնորդէ զմեզ կղզոյն գըլ-
խաւօր վայրերը։ Կիսաբոլորակ քաղա-
քի մը գաղտնալով դէպ ի աջակողմ,
մեր առջեւ կը գտնենք լայն ծառու-
ղի մը որ Մեծ Կղզիի ճանապարհը կը
յիշեցունէ։ Երկու կողմը քաղաքէն գե-
ղեցիկ տուններու շարք մը կայ, անկարգ,
աններդաշնակ, պարտէզներով շրջա-
պատեալ։ Բայց «կարգն այդ անկար-
գութեան մէջ է»։ Գրոշակազարդ շէնք
մը կը տեսնենք, հարուստ գերմա-
ցացոյ մը տունն է ուր հարսանիք
կայ նոյն երեկոյն։ Անոյ հոտ մը կը
բուրէ փողոցներուն մէջ, և դաղջ օդ
մը կը ելնելով, կը հասնինք Հասան
փաշա Բէօշի կոչուած ամառանոցն.
անշակ այլ գեղեցիկ պարտիզի մը

ժայրը։ Հովաստէն վայր մըն էսա, ուր
քաղաքէն գեղին ամառանոցն է կայ,
փեղկերը փակ, ճախ կողմը վճիտաւորան
մը որուն եզրը կանդնած՝ կը խտնեք
լայնատարած ծովն որ կը իրիւրայ
կղզոյն շուրջը։ Հովը ձմեռանայն պա-
ղութիւն մը ունի այն տեղ և դար-
նային սիւղի մը մեղկութիւնը օդը
զով է, բայց ո՛չ ցուրտ, բոլորովին
կաղաւթիչ կլիմայ մը։ Այդ հաճա-
տեալ բարձաւանդակը կը թաղանք
քաղաքն իջնելու համար։ Կարելի չէ
երկու ժամուան մէջ շրջիլ կղզի մը որ
Ձի գիւղեր կը պարունակէ և որուն
շրջանը, ծովու կողմէն, 24 ժամ կը
տեւէ։ Ուստի արագապէս կ'անցնինք
քանի մը գլխաւոր թաղերէ ուր Յոյ-
ներու միայն կը պատահինք։ Կը յի-
շենք սակայն թէ ծանօթ հայ ընտա-
նիք մը հաստատուած է այստեղ, եւ
ոստիկանապետը կ'առաջնորդէ զմեզ
ի տուն Աղաթօն Միտիլի էֆէնտիի,
տնօրէն Հանրային պարտուց վարչու-
թեան այն ընդարձակ ճիւղին որուն
կեդրոնն է Միտիլի։ Խորէն Սքանցեան
բարեկամական հին կապերով կապ-
ուած է այդ ընտանեաց հետ, — որուն
համար բերկրաւոր մանկեկալ մը կը
դառնայ խումբ մը Հայոց ներկայու-
թիւնն իրենց յարկին ներքեւ, — և կը
ներկայացունէ իր բոլոր ուղեկիցները։
Միտիլի էֆէնտի, Տիկինն, Օր. Աղա-
թօն, ու երեք որդիքը ցնծու-
թեամբ կ'ողջունեն իրենց Պոլսեցի հիւ-
րերը։ Այսքան թուով Հայեր տե-
սած չ'ունէին բնաւ կղզոյն մէջ ուր
Յոյներ և Եւրոպացիներ չ'ընկալա-
ւալ են։ Մեզ համար ալ շատ քաղցր
էր հայ ընտանիք մը գտնել մեր այս
այցելութեան միջոցին որ դժբաղդա-
բար կարճատեւ եղաւ։ Իրենք բոլոր
կը հարցունեն մեզ Պոլսոյ ազգական-
ներու և բարեկամներու վրայ։ Ինք
տեղեկութիւններ կ'ուղենք կղզոյն
վրայ։ Կ'իջնենք պարտէզ որ նարնջնի-
նիներով ու կիտրոններով չ'ընկալա-
ւալ հովանուտ վայր մըն է։ Աղաթօն
ընտանիքը կղզոյն մէջ հաստատուելէ
առաջ, տեղացի Յոյները շատ թեթեւ
ծանօթութիւններ ունէին Հայոց վրայ.
Հիմա, մօտեմական տեսակցութեան
չնորհիւ, բաւական տեղեկ են։ Կղզ-
ւոյն Յունաց բարբերուն վրայ տեղե-
կութիւններ կ'առնուէր զորս ժամա-
նակ չէ գրելու։ Երբեք միայն սովո-
րութիւն մը որ շատ խեղացի երեցաւ
մեզ։ Միտիլիի աղջիկներն, ամենէն
հարուստէն սկսեալ մինչեւ յետին ա-
ղաթօնը, իր գրամօթիտ տուն մը
կուսան իրենց ամուսնոյն, և ո՛չ բնաւ
գրամ։ Այս կերպով, թէ գրամօթիտ
տունած ըլլալու գոհունակութիւնը
կ'ունենան և թէ միանգամայն իրենց
գրամօթիտ միտումն անսկզբու եր-
կեղէն ազատ կը մնան։

Արեւն անհետանալով վրայ էր ար-
դէն, երբ հրաժեշտ առինք։ Աղաթօն
էֆէնտի տեղը ըլլալով, իր երեք որ-
դիքը մեզ ընկերացան որպէս զի շրջե-
նաւ գան Պատրիարք Սքանցեանի օրհ-
նութիւնն առնելու և իրենց հօր յար-
գանքը մատուցանելու։ Վերջոյնս
գեղեցիկ տեսարան մը կը պայտուէր
մեր շուրջն, երբ սկսանք հեռանալ
ցամաքէն։ Ծովախորշին շրջակայ չէն-
քերու ճրագները վառուած էին ար-
դէն, իրենց լուսաւոր հետքը թողով
շուրին մէջ։ Հեռուն, ձիթենեաց ան-
տառներ, միջնաղի տառերներով
շրջապատեալ, հակադրական մը կը
ներկայացնէին այն սպիտակ սիւրուն
ամառանոցներուն հետ որք իրենց ստո-
րոտը կը գտնուէին։ Երբ յոյն շուկ
մը կը բարձրանար քաղաքէն և խու-
նուելով ալեաց ծովանքին հետ, կը
մատնէր զմեզ տեսակ մը թաղութիւն
որ բնական է անոնց համար որք ցա-
մաքէն կը հեռանան, դէպ ի անհուն,

ՊԱՇՏՈՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆԻ
ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒՆՇԱՆԻ

Տրապիզոնի ձանիկ գաւառին կա-
ռավարիչ անուանուեցաւ Ատանայի
իւ իւ գաւառին նախորդ կառավա-
րիչ Նուսուհի պէյ:

Լահէյի օսմանեան պատուակալ
հիւպատոս անուանուեցաւ հոլանտայի
Պ. Պէնեան վեյի:

Սալիսի աստիճան տրուեցաւ Վա-
նայ Որամար գաւառակալին գայմադամ
Ալի Շէվքէզ Էֆէնտիի:

Առաջին կարգի Շէֆադաթ պատ-
ուանշան տրուեցաւ Վիէնայի օսման-
եան դեսպան Սաատուլահ փաշայի
կնոյ:

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատ-
ուանշան տրուեցաւ կայս. պալատան
կրօնական պաշտօնաւսնային Սբարթա-
լը Ապտիլքէրիմ Էֆէնտիի և կայս.
պալատան գեղարարական պետ Շէֆիզ
աղայի:

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ Որբանո-
ցի տնօրէն տեղակալ-գնդապետ Հիւ-
սէյին պէյի:

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ ոստի-
կանութեան քննիչներէն Պ. Պէրթո-
մէնի:

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ կայս.
պալատան սպասաւորներէն Հաճի Հիւ-
սէյին Էֆէնտիի և Լուսթի ու ծափէր
աղաներու:

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ Դա-
մասկոս յոյն գրագէտ Իսթէրէֆիս
Էֆէնտիի:

ՀԵՌԱՅԻՐ ՎԱՆԷՆ

Այս առուր Թաթի մէջ կը կարդանք
հետեւեալ հեռագիրը Վանէն, որ Վեհ-
Սուլթանին մատուցեալ ուղերձի մը պատ-
ճէնն է.

«ՎԱՆ, 27 մայիս.

«Մօտերս օտար լրագրիք ունիւք Հա-
յաստանի հարստահարութեանց անուամբ
զրպարտութիւններ և թշնամական լուրեր
և յօդուածներ հրատարակեցին, իրր թէ
մահմետական Պէյեր և Աղաներ չէրքէս
գերուհիներ չգտնելով այլ ևս, հայ աղ-
ջիկներ կը գրաւեն բռնի և իրենց կա-
նանոցին մէջ կը մուծանեն, և կառա-
վարութիւնն իսկ կը մասնակցի այս չա-
րագործութեան: Հրատարակեցին նաեւ
թէ բարեկարգութիւնն ու հանդար-
տութիւնը խանգարուած են, Բրդաց
և Հայոց միջեւ թշնամութիւն կայ ըստ
առաջնոյն, միշտ Գուրգէր Հայեր կը սպան-
նեն, և բազում ձերբակալութիւնք եղած
են ի վան, և թէ միջոցներ ձեռք առ-
նուլ պէտք է իրաց այս վիճակին դարման
տանելու համար: Յաւ ի սիրտ իմացանք
որ այս հրատարակութիւնք ինչ ինչ ժո-
ղովներու և ակումբներու մէջ վիճարանու-
թեան նիւթ են եղեր: Բայց այս հրատա-
րակութիւնք բոլորովին ստացօք են:
Պէյերն և Աղաներն ո՛չ մէկ հայ աղջիկ ա-
ռած տարած են ակամայ, և ո՛չ իսկ կա-
մաւ: Մեր առեւտուրը հայրենակցական
սիրով տեղի կ'ունենան բովանդակ
մահմետական ժողովրդեան եւ մանա-
ւանդ գանգաւորալ Բրդաց հետ: Ըն-
չից եւ կալուածոց սեփականութեան
մէջ և ուրիշ ամեն գործառնութեանց
մէջ կատարեալ հաւասարութիւն կը վա-
յելենք, եւ բնաւ հակառակութիւն
կամ թշնամութիւն ծագած չէ: Եւ թէ-
պէտ ըստ արժանեոյն չէ հասկցուած «ձեր-
բակալութեանց» նպատակը, ի վնաս ո՛չ
մի կողմին բռնութիւն կամ կեղեքում ի
ձգործ դրուելը լուծած չէ:

Այս ստացօք հրատարակութեանց թըշ-
նամական նպատակն է պաղեցնել այն եւ-
թովեան Տէրութիւններն և ժողովուրդ-
ներն որք բարեկամ են Օսմ. Տէրութեան,
և չ'առաջնորդել զրկել Վեհ. Սուլթանին
հայրենական գթութենէն և ողորմութե-
նէն: Եւ իրենց բովանդակ յոյսը դրած
են յիշատակութեան գթութեան վրայ:
Ուրիշ ո՛չ մէկու կը դիմեն, ո՛չ մէկու պէտք
ունեն: Ծնորդիւ Ն. Կ. Վեհափառութեան:

այս կողմեր կատարեալպէս հանդարտ եւ
բարեկարգ են: Նահանգին կուսակալ Պա-
լի պէյ ծառայելիք հաւատարմ, ուղղա-
միտ, յառաջդիմաւոր և արդարաւոր մարդ
է: Հանդարտութիւնը պահպանելու այն-
չափ հոգ կը տանի, և ամենափոքր անի-
րաւութիւն մը լսելուն պէս արդարու-
թիւնն ի գործ դնելու համար ա՛յնչափ
փութալանութիւն կը ցուցնէ որ հայ ծա-
ռայքս ամեն օր կ'աղօթենք Վեհ. Սուլ-
թանին բարօրութեան համար: Ո՛ւր կը
մնայ յիշեալ լրագրաց խօսքը թէ այս կող-
մեր հարստահարութիւնք կը գործուն
եղեր:

«Յիշեալ հրատարակութիւններն հեր-
քելու և այս առթիւ մեր հաւատարմա-
կան անխախտ զգացումներն անգամ մ'էս
հաստատելու համար, յանուն Վանայ նա-
հանգին համայն ժողովրդեան այս ու-
ղերձն ստորագրեցինք, որոյ ընդունելու-
թիւնը կը հայցենք խոնարհաբար:»

(Մարտիրոս-Քէնէ)

Ստեփան վարդապետ, Գանտոնեան,
Նիզամեան, Նալպատեան, Արաւա-
եան Ակոր, Ալեմեան, Գալեան, Կէօմ-
րիւքեան, Գալիքեան, Կէօմլեան, Թար-
գօլեան, Տէր Պողոսեան, Պարսաեան,
Միւրիշեան, Մուրաթեան, Տէր Բարսեղ-
եան, Տէր Արութեան, Գալեան, Պար-
սաեան Անտոն, Ճանկորեան Ակոր, Սէմէր-
ճեան, Տէր Արմենեան, Յակոբ Կարապետ-
եան, Կիւլլապեան, Տէր-Արթիւնեան Պողոս,
Շաթօ Տէրեան Ռուբէն, Վարդանեան
Մարտիրոս, Մարտիրոս Արթիւնեան, Հաճի
Պաղտատարեան, Սապունճեան Սարգիս,
Շահօհիսեան Ակոր, Պողոս Վարդանեան,
Աւետիս Մալեմեան, Չուսապետեան,
Ակոր Պաւտադեան, Պէրպէր Սէպեպեան,
Քէշիշ Օհանէսեան, Արթիւնեան, Աւետիս-
եան, Արաւեան, Թարգոլեան, Օհանէս
Ակորեան, Ֆիլիս Եղեղեան, Միւստեան,
Տէր-Արթիւնեան, Բարսեղեան, Աւետեան,
Միւստ Ճէօտաճեան, Մարկոս Տէր-Արթիւ-
նեան, Մելքոն Օհանէսեան, Արաւեան,
Տիգրան Պաղապեան, Ալեքսանեան, Սար-
գիսեան, Օհանէս Միլիտեան, Գալիքեան,
Բէրքաւարեան, Տէր-Պողոսեան, Տէր-Օ-
հանէսեան, Հաճի Արթիւն Նաթանեան,
Ատոմ Գալիքեան, Գրիգոր Մէրճանեան,
Սապունճեան, Պէյլիքեան, Լալասեան,
Օբէրիկեան Կարապետ, Աւետիս Լօյպեան,
Գէորգ Պաշտաւորեան, Ռուսիս Մալիքիարի,
Սիմոն Լէյլեյրեան, Միքայէլ Չուսեան,
Օհանէս Լարոտանեան, Մէհանեան, Միլը-
տիշեան, Եթովիզ Եղեղեան, Գէորգ
Կարապետեան, Հանքեան, Ագրիպատեան,
Կարապետ Միլիտեան, Տէրպողոսեան Օ-
հանէս, Պօեալիսանէճեան, Մալիտաեան,
Հասրեղեան, Սահակ Եւստոֆեան, Օհա-
նէսեան, Վարդան Օհանէս, Իմիրեան,
Աւետիսեան, Սիմոն Աւետիսեան, Քէշ-
րաբեան, Պիշեան, Տէր Արթիւնեան, Գալ-
եան, Օհանէս Կարապետեան, Բարսեղ-
եան Սարգիս, Սիմադեան Կարապետ, Ա-
ւետիսեան Կարապետ, Տէր Արթիւնեան
Միլիտեան Վարդանեան, Վարդանեան Ար-
թիւն, Պէրպէյմեան, Օհանէս Կէօմլեք-
ճեան, Սմարեան Արթիւն, Օհանէս Թար-
դանեան, Արթիւն Մալեպեան, Ակոր Փէր-
թեան, Արաւճամ Օհանէսեան, Օհա-
նէս Կէօմլեքճեան, Վարդան Մարտիրոս-
եան, Գրիգոր Վարդանեան, Օհանէս
Թէրէմէզեան, Արաւճամ Վարդան Ար-
լանեան:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊՈՒՆ

Ռումանական դեսպան Պ. Միլի-
լինէօ երէկ ժամ 9ին կայս. պալատ
երթալով Վեհ. Սուլթանին ներկայա-
ցաւ և իւր յանձնարարագրերը մա-
տոյց:

Խարիճիյէի արարողապետ Իպրա-
հիմ պէյ ժամ 8ին պալատական կառ-
քերով ի Բերա ռումանական դեսպա-
նատունը գնաց և քիչ յետոյ կայս.
պալատ առաջնորդեց դեսպանն ու
իւր հետեւորդներն, որք բոլորն ալ
պաշտօնական համազգեստ կը կրէին:
Դեսպանը նոյնպէս կախած էր առաջին
կարգի Մէճիտիյէ պատուանշանը զոր
ուրիշ տարի առաջ ստացած էր և
Ռումանական Թաթ պատուանշանի երկ-

րորդ աստիճանը: Պ. Միլիլինէօ կայս.
պալատ ժամանելուն ընդունուեցաւ
արարողապետ Միլիլին փաշայի ու այ-
լոց կողմէ և պահ մը հանգիստ առնելէ
յետոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանա-
լու պատիւն ունեցաւ: Պ. Միլիլինէօ
իւր յանձնարարագրերն յանձնելով
արժանացաւ Ն. Վեհափառութեան
մեծարանաց:

Ունկնդրութեան միջոցին թարգ-
մանի պաշտօնը կատարեց Արտաքին
գործոց նախարար Սայիտ փաշա: Ուն-
կնդրութենէն յետոյ դեսպանին ու
իւր հետեւորդք պալատական կառքե-
րով Բերա վերադարձան:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՆԱԽԱՏՈՐՄԻՂ

Ըստ մեր մասնաւոր տեղեկութեանց,
բոլորովին անհիմն է Լոնտոնի լրագրաց
ոմանց այն լուրը թէ Վեհ. Սուլթանն
հրամայած է որ Անգլիոյ ծովային ըս-
պայներէն Լորտ Չարլս Պէրէսֆորտ օս-
մանեան ծառայութեան մէջ մտնէ ըս-
տանձնելու համար օսմանեան նաւա-
տորմին վերապետութիւնը և թէ անգ-
լիացի ծովակալը չէ ընդունած այս
պաշտօնը:

ՎԱՆՄ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՇԱ

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Ար-
տաքին գործոց նախարարութեան խոր-
հրդական ծառայեան Վանմ. Յարութիւն
փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հի-
ւանդ էր, բոլորովին ապաքինած լի-
նելով, նախընթաց օր կայս. պալատ
գնացած և շնորհակալութիւն յայտ-
նած է այն հոգաւորութեանց համար
զորս իւր հիւանդութեան միջոցին
Վեհ. Սուլթանը ցոյց տուած էր:

Ն. Վանմութիւն Մեծ Կղզի պիտի
երթայ օգոստոսութեան համար:

ԿԱԼՈՒՄԵՍԿԱՆ ՏՈՒՐԳ

Վերջեւս հրատարակուած պաշտօ-
նական ազգ. մը ծանուցած էր թէ
կայս. հրամանաւ 1300 տարիէն մինչև
1304 տարւոյ վերջն Կ. Պոլսոյ կալ-
ուածական արոց համար ամաթոշակի
Սեփէներ և այլ և այլ Սեփէներ պիտի
ընդունուին և թէ այս գործողութեան
համար, որ այժմ կը շարունակուի, մին-
չև ներկայ տարւոյ օգոստոս ամսոյ
վերջն պայմանաժամ գրուած էր:

Արդ, պաշտօնական նոր ազգ. մը
կը ծանուցանէ թէ անոնք որք մինչև
այդ պայմանաժամու լրանալը կ'ըն-
դունան կալուածական տուրքը «Սեփէներու»
ու «Սեփէներու» միջոցաւ չ'վճարեն, ի
լրանալ այդ պայմանաժամու պիտի
ստիպուին հնչուն դրամով հատուցա-
նել զայնս:

ԿԻՊՐՈՍԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Կիպրոսէն կը գրեն առ Թաթի թէ
պատուիրակութիւնն որ պաշտօն ունի
երթալ անգլիական կառավարութեան
հաղորդել ժողովրդեան տրուող շնորհ
ընդգէմ կղզւոյ վարչութեան, անց-
եալ շաբթու մեկներ է ի Լոնտոն Պատ-
ուիրակութեան կը նախագահէ կղզւոյն
մատարակութիւն Գեր. Տ. Սոփրոնիոս:
Պատուիրակութիւնը կը բաղկանայ ե-
րեք քրիստոնեայ անդամներէ: Ժողո-
վուրդն 900 ոսկի տուած է նոցա իբր
ճանապարհորդութեան ծախք:

ՍՈՒՐԻՈՑ ԵՐԱԹՈՒՂԻՐ

Այսերական կառավարութեան նոր
նիւրագիր մը մատուցուած է ի Պա-
ղեստին և ի Սուրիա երկաթուղեաց
հաստատման համար: Խնդրագիրը ներ-
կայացնողն է Պ. Գոլաս, որ կ'առա-
ւաճարկէ իւր ծախիւք հարկ եղած
ուսումնասիրութիւններն ընել՝ կայս-
րութեան այդ երկու նահանգաց մէջ
երկաթուղեաց կատարեալ ցանցի մը

հաստատման համար, պայմանաւ որ
նախապատուութեան իրաւունք պի-
տի ունենայ ուրիշ ամեն արտօնատէրի
վրայ: Այս ուսումնասիրութիւններն
աւարտելէ յետոյ, յատակաձեւերը պի-
տի մատուցուին կառավարութեան, որ
ազատ պիտի ըլլայ ընտրելու երկա-
թուղեաց այն մասերը զորս պատշաճ
կը համարի Պ. Գոլասի յանձնել ի չի-
նութիւն:

ԹՈՒՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ասկից առաջ, Վեհ. Սուլթա-
նին առաջին սենեկապետ Օսման պէյ
մեհաշնորհ ստացած էր մայրաքաղա-
քիս մէջ թուղթի գործարան մը հաս-
տատուելու համար: Արդ, Ն. Վանմու-
թիւն այդ գործարանի կառուցման
համար ժամանակէ մը ի վեր կը բա-
նակցի անգլիացի մասնագիտաց ոմանց
հետ և բանակցութիւնք ի մտոյ պա-
հանջուած արդիւնքը պիտի տան:

Կը հաւատեն թէ, կ'ընէ Հաֆէթ-
պադ գործարանի հաստատման համար
աւելի Պէյքօղլի շրջակայքը յարմար
գտնուած է, որովհետեւ թղթի գոր-
ծարանին ամենէն գլխաւոր պէտքն
յստակ շուրն է:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՀԻԹՈՍՏՈՒՐ

Ամերիկեան կառավարութեան խնդ-
րանաց համաձայն, Վեհ. Սուլթանը
թոյլտուութիւն շնորհած է որ Պաղ-
տատի մէջ ամերիկեան հիւպատոսու-
թիւն մը հաստատուի: Հետեւաբար
Պաղտատի ամերիկեան հիւպատոս ան-
ուանուած է Պ. Փոն Հէնրի Հէնս և
Բ. Գուռը վաւերացուցած է նորա
պաշտօնը:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Կարնոյ անգլիական հիւպատոս
գեղապետ Հէրպերթ Չարլզ Չէրմայտ
Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան
ղեկավարական կցորդ անուանեցաւ, փո-
խանակ թրոթթըր հաղարարեալն որ
Անգլիա կը վերադառնայ:

ՄԷՀՄԷՏ ՐԱԹԻՊ ՓԱՇԱ

Շաբաթ օրը մեծ հանդիսիւ տեղի
ունեցաւ եգիպտացի Մէհմետ Րաթիպ
փաշայի միւշիքութեան աստիճանը վա-
ւերացնող կայս. Մէհմետի ընթերցու-
մը, Բրէնս Հիւսէյին փաշայի ծովային
ապարանքին մէջ ի Սթենիա: Ներկայ
գտնուեցան բարձրաստիճան պաշտօ-
նատարք ոմանք, որոց չորեք սեղան մը
տրուեցաւ:

ԵՐԱԹՈՒՂԻՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Պոլսոյ Առեւտրական սենեակն ըս-
կած է թուրքերէն եւ ֆրանսերէն
լեզուաւ Երեմիոն Զաթէ-անուն
ամուսական թերթ մը հրատարակել, որ
կը պարունակէ երկրագործական ար-
հեստին վերաբերեալ այլ եւ այլ
օգտակար տեղեկութիւններ:

ՕՏԱՐ ԼՐԱԳԻՐԻ Ի ԹՈՒՐԻՅԱ

Պէրնի տիեղերական թղթատարա-
կան Միւլութեան միջազգային Սենեակը
վիճակագիր մը հրատարակած է, ուս-
կից կ'երևի թէ ի Թուրքիա ներմուծ-
եալ եւրոպական լրագրաց թիւն հըն-
դապատկած է 1886 յունվար 1էն
մինչև 1889 յունվար 1: Վիճակա-
գիրը կը յաւելու թէ այս ներածում
հետզհետէ կ'աւելնայ տարւոյս սկիզ-
բէն ի վեր:

Մանչեսթըր այս իրողութիւնը յիշելով
գիտել կուտայ թէ պաշտպան դրու-
թեան սկզբանց հակառակ է օտար
արտագրութեանց այս նպատաւո-
րումն ի վնաս բնիկ արտագրութեանց
և ինդիքը կը ներկայացնէ ուշադրու-
թեան Թեֆէֆէ Հաֆէթի խմբագրա-

պետ Աճմէտ Միտհաթ Եֆէնտի, որ կարգ մը յօդուածներ կը հրատարակէի ջատագովութիւն պաշտպան դրութեան սկզբանց։

ԱՄՈՒՄԱԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսական հիւպատոսական ատեանն իր անցեալ ուրբաթ առուր նըստին մէջ ամուսնալուծութեան վճիռ արձակեց Է ընդ մէջ Տր. Զամպալո-փաշայի և իւր կնոջ, ծնեալ Գասա-վէշ-Գի. Տիկին Զամպալո ի Լոնտոն կ'ապրի ամուսնէն հետո 21 տարիէ ի վեր։ Ամուսնալուծութեան խնդրագիրը մատուցուած էր եօթն ամիս առաջ երկու ամուսնոց հաւանութեամբ, և դատարանն ընդունելով երկուց կողմանց պատճառներն և նկատելով որ 21 տարուան պայմանաւորութեան համար, եթէ փախաւ ունենային, իր վճիռը տուեր է այդ նկատուածներով։ Այս վճիռով, ամուսինք յայտնուեալ են ըզրոյթի մասին և իրարու և Տիկին Զամպալո-փաշայի մը իրարու հակառակ պայտի պայտի անունը կրելու, այլ իր ընտանեաց անունը պիտի առնու։

Վերաքննիչ ատենի առեւտրական ճիւղը յունիսի մէկէն սկսեալ առաւօտները ժամ 5ին բացուելով ժամ մը ներքին խնդիրներով զբաղելէ յետոյ ժամը 6ին դատարան պիտի սկսի։

Իրաւագիտական վարժարանի բըն-նութիւնը պիտի սկսի յառաջիկայ չարաթիւ։ Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Այսթընի և Տիպտանիքի ինքնապաշտպան մէջ պատ-րաստուած ամեն տեսակ կերպաներէ մէկ մէկ նմոյշ ն. Վեհափառութեան պի-տի մատուցուին։

Դ. Գորաբանակի Ֆէրիք Զէրքէս Մու-սա փաշա անցեալ ուրբաթ օր մեռեր է ի իւր տանը։

Կիրակի օրը Շիւշիի Յունաց գերեզ-մանատան մէջ մարդու դիակ մը գտնուե-ցաւ, որ ատրճանակով անձնասպան եղած էր։

Երկուշաբթի օրը Թոփիանէի առ-ջեւ նաւակ մը ընկղմեցաւ։ Նաւակն, որ առաջատու բացած էր, հողմին սաստիկ-ութենէ շրջելով մէջ գտնուած երկու իս-լամ ուղեւորք և նաւավարը ծովն ինկան։ Ֆրանսական պահակ շոգենաւը վտանգը տեսնելով մակույկ մը դրկեց, որ միայն նա-ւավարը կրցաւ ազատել։ Իսկ ուղեւորք ծովուն մէջ անյայտ եղան։

Զմիռնիոյ Ուսթըն իրաւորոյն մէջ կը կացողներ թէ քաղաքին մէջ հաստատեալ սառի գործարարին շինութիւնն աւար-տած ինքնով բացումը մեծ հանգիստ տե-ղի ունեցեր է։ Այս գործարարը շինել տուած են Պետական խորհրդոյ անդամ Ապուլլահ Եֆէնտի, նոյն խորհրդոյ օգ-նական անդամ Շիւքրի պէյ և վաճառա-կան Պ. Փոսթըլի, որք մենաշնորհ ստա-ցած էին։

Տէլիք Օսման եւ Գարա Ապուլլահ անուն վրացի երկու աւազակապետներ անցեալները Շապին Գարախանի համ-տիցէ դաւաճակին շրջակայ Պէնի. Շէյխ Գիւրը մտնելով ոչխարի վաճառական ծաւ-լը օղլը Մուսթաֆան լեռը տարած եւ 1000 ոսկի փրկանք պահանջած են։ Մուս-թաֆա այդ ստակը հայթայթելու համար իւր աներորդին աւազակաց քով պատանդ ձգելով գիւրը վերադառնայ եւ յետոյ 100 ոսկի պատրաստելով աւազակաց կը դրկէ։ Սակայն այս վերջինք ստակն առ-նելով հանդերձ իրենց քով պատանդ ձգե-ղած մարդն սպաննելով, կը հեռանան այդ կողմերէն։

Մահաբադի վարչութեան ի նորոյ գնեալ Գալիլէ շոգենակին անունը, Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Այսթըն դրուեցաւ։ Այս շոգենակ այսօր փորձի համար կ'ընդուն-վի երթալ։ Շոգենակին մէջ պիտի գտնուին ծովային բարձրաստիճան սպայք որոց հա-ցիկերով մը պիտի տրուի։

Ներքին գործոց նախարարութիւնը իր հանգիստը դրած է ամեն կողմ թէ գէշը իրելու համար տրուած արտօնագրոց վրայ զբաղմունք փակցնել հարկ չկայ, և թէ

միայն հարկ է ըստ օրինի 40 փարանց գրողմունքով փակցնել այդ արտօնա-գրերն ստանալու համար կառավարու-թեան մատուցուած ծանուցագրոց վրայ։

Տէրաթի նախորդ կուսակալ Շաքիր փաշա, որ օգտագործութեան համար ին-ճիրքէյի կը գտնուէր, երէկ մեռաւ։

Պոլսոյ նախնական դատարանի Հու-գուգի առաջին ճիւղն յունիսի առաջին օրէն սկսեալ առաւօտները ժամ 5 ին պի-տի բացուի և 6 էն մինչեւ 10¹/₂ դատարան պիտի զբաղի։

Երմուսական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա իւր ընկալութիւնը յենիգիւղ փո-խադրեց, ուր վարձած է Փափազեանց ծո-վեղերեայ ամարանոցը։

Հեռագրական և թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պոլսայի և Էնկիւրիի հեռագրատանց միջեւ գտ-նուած Պիլէճիկի և Էնկիւրիի հեռագրա-կան կայարանաց մէջ օտար լեզուաւ հե-ռագիրք պիտի փոխանակուին։

Տրապիզոնի Ֆրանսական հիւպատոս անուանուած է Պոմպայի հիւպատոս Պ. Կապլէն։

Ի Քիւլիւք Զէքմէճէ և ի Կէպլէ Ե-րուան ելած պաճարախոր բողոքովին ան-հետացած է։

Պիլիկի լրագիրն իւր հոգակաւոր կենդանաբանութենէն երկրորդ նմոյշ մը եւս կը ներկայացնէ իւր ընթերցողաց, ծա-նուցանելով որ Զէքմէ (2) կոչուած մար-դակեր անասուն մը նահանգին շրջակայքն երեւան ելած է և տղայոց վրայ կը յար-ձակի և թէ այս անասունն նոյն իսկ Պիլի-կիի քաղաքին թաղերէ միոյն ինչպէս նաև Զուքուր գիւղախմբին մէջ եւս երեւան ելած է։

Հետեւեալ նամակը զրկուած է մեզ հրատարակութեան խնդրանքով։

Պարտ անձին կը համարիմ հրապարա-կաւ ջերմ շնորհակալիքս յայտնել ձեր լը-րագրոյն միջոցաւ առ Տր. Պապանեան (ի Գաղաթիւ) որ ազատեց կինս՝ յոռի կեր-պով սկսուած և յոռի կերպով յառաջ տա-րուած ծննդաբերութեան մը յուսահատա-կան վիճակէն։

Տր. Պապանեան, ամէնէն տաքնապալի վայրկեան կոչուելով, հիւանդն ազատեց հազուադէպ ճարտարութեամբ։

Ուստի, անհունապէս երախտապարտ այս երկտաարդ ճարտարին, կուգամ, յանուն իմ և յանուն իմ կնոջս, հրապա-րակաւ երախտագիտութեան հաւաստիք ընծայել իրեն։

Ընդունեցէք և ին. և ին. ձՈՆ ԶԻՐՍԻ

Կ. Պոլս, 8 յունիս 1889

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒԻՐ

ԱՅՈՒՆ ՀԱՎԱՍ

Պերլին, 6 յունիս
Սամայիլի խնդրոյն վերաբերեալ Դեսպանախորհրդին արգիւնքն յաղ-թանակ մը եղաւ Միացեալ Նահան-գաց համար։

Լոնտոն, 6 յունիս
Բարիզի անգլիական դեսպան Լորտ Լիդզըն ծանրապէս հիւանդ է։

Բարիզ, 8 յունիս
Չինուորական մատակարար Պ. Ռէքէր և պատերազմական գործոց նախարա-րութեան սպայակոյտի գնդապետ Պ. Ֆլաշա ձերբակալուեցան այսօր կ'ըսուի թէ մատ ունին Պուլանժէի գործին մէջ։

Բարիզ, 9 յունիս
Չինուորական մատակարար Ռէքէր արձակուեցաւ։ Գնդապետ Ֆլաշայի ձերբակալման լուրը սխալ էր։

Պուլանժէական ժողով մը տեղի պի-տի ունենալ այսօր յԱնկուլէմ. ոստի-կանութիւնն արգիւնքն այդ ժողովն, եւ ձերբակալեց Պ. Պ. Լակէն և Լէ-զան, երեսփոխանք, և զՊ. Տէռուլէտ։

Պերլին, 9 յունիս
Պարսից Շահն այսօր Պերլին հա-տաւ։

Բարիզ, 11 յունիս
Պ. Պ. Լակէն, Լէզան և Տէռուլէտ ընտան են տակաւին, և այսօր պիտի դատուին Անկուլէմի պատժական առ-եանին առջեւ։
Այս միջադէպ հարցապնդում մը յառաջ պիտի բերէ երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԱԹԻՈՑ ՊՈՐՍԱ

Ղաաթիւ, 31 մայիս
Դաճէկաւ

ԸՆԹԱՅՔ ՓՈԽԱՆԱԳՐՈՑ	
3 ամիս Լոնտոնի վրայ (Պաշտպանի).....	110 5/8
3 » » (Վեհափաշայի).....	109 0/10
3 » Բարիզի » (Պաշտպանի).....	22 87 1/2
» » » (Վեհափաշայի).....	22 95

Օսմանեան ԲՈՆԱՍԻՍԻՒՄ

Երէկ երեկոյ քոչ. (Միաց. Բ. Սերբ)	18 11
Պարսկացի գոցուելէն վերջը »	18 11
Բերայի մէջ »	—
Առաւօտուն բացուեցաւ »	18 10
Կէս օրին »	18 12

ԻՍԹԻԳՐԱԸՍ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	48 19
Այս առաւօտ	48 19
Կէս օր	17 32

ԸՆԹԱՅՔ ԱՐԻԹԵԼԻՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սերբ	29 10
» » »	B. »	17 5
» » »	C. »	18 10

ԲԱՃՆԱՏԱՐԱՐ

Սոսիէթէ Դէնթըրալ.....	Անգլ. Լը	4 28
Քրէտի Դէնթըրալ.....	Օսմ.	9 16
Պանք ալ Դոնա.....	»	7 27
Սոս. Դանթ Է Կալէօր.....	»	4 36
Թրամուէլ.....	»	477 1/2
Բուսէլի երկաթուղի.....	Քր.	65 50
Օպիկական տը Բրիթիթ.....	»	—
Բաժնեկիւրթ Լալիթիթ.....	»	102

ԸՆԹԱՅՔ ԴԻԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի.....	122	100
20 Ֆրանք.....	»	87 33
Անգլիական ոսկի.....	»	110 20
Ինքիթիւրալ.....	»	90 27
Քրիմից.....	»	51 20
Լուպի թղթագրամ.....	»	8 74
» արծաթ.....	»	77 25
Մէճ. արծաթ. (տարբ.).....	»	108 28
Վեցնց.....	»	104
Նիւզնց.....	»	104
Միթալիք.....	»	102
Թաւփիք.....	»	8 20

ԵՐԻՐՊԱՆԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 11 Յունիս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ	
Անգլ. քոնսոլիտ.....	98 5/8
Օսմ. » Սերբի բացուեցաւ.....	16 5/8
» » » գոցուեցաւ.....	16 15 1/16
» » » Ա.....	29 1/4
» » » Բ.....	17 1/8
» » » Գ.....	16 5/8

Օթման 1871.....	94
Փոխառութիւն 1877.....	100 5/8
Պանք Օթման.....	11 1/2
Իւրաքան Փոխառ. 1873.....	101 1/8
Երկաթական միացեալ (Ինքիթիւր).....	91 7/8
» առանձ. (Երկիթիւր).....	108 5/8
Տոյրա Սոսիէ.....	85 1/4
Տոմարիալ (Փոխառ. Բոշիլի).....	102 5/4
Փոխառականութիւն Բարիզի վրայ.....	25 37 1/2

ՎԵՆԵՐԱ, 11 Յունիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխառականութիւն Լոնտոնի վրայ.....	119 55
Օսմանեան երկաթուղի.....	36 80
» Իւթիթի բաժնեկիւրթ.....	114
Բարիզ, 11 Յունիս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ	
Փոխառականութիւն Լոնտոնի վրայ.....	194 65
» 3 » 1/10.....	86 65
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերբի բացուեցաւ.....	16 92 1/2
» » » գոցուեցաւ.....	16 95
» » » Բ.....	—
» » » Գ.....	16 75
Օսմանեան երկաթուղի.....	65 75
» Իւթիթի բաժնեկիւրթ.....	—

Պանք Օթման.....	540
Կրէտի Լոնտոն.....	630
» Փոնիթ.....	1340
Գոնթուառ տիւրք.....	90
Սուլթիք Զրաշք.....	2372 50
Իւրաքան 5 1/10 1877.....	—
Իւրաքան Լոնտոն.....	97 40
Սպանիական (արտաքին).....	76
Երկաթական միացեալ.....	462 50
Բրիթիթի Թիւրք.....	459 37 1/2
Հեղեղական 5 1/10.....	477 50
Զէք Լոնտոնի վրայ.....	25 18

Կ. ՊՈԼԻՍ, 31 ՄԱՅԻՍ, 1889
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԵՐ

ԱՅՍ ԱՌՈՒՐ ՍՈՒՐԶԱՆԴԱԿԱՆ

Պարսկաստանի Շահն այս կիրակի Պեր-լին հասաւ։ Վերջէմ Կայսր կայսրանէն ընդունեց իւր հիւրը։ Նոյն օրը շեղ հա-ցիկերով արուեստա Պէլիկի դիւանին մէջ, ուր կը բնակի Շահն, Հետեւեալ օրն, եր-կուշաբթի, Շահը զնաց Ֆրիտիլիսքոնի դիւանին, ուր Ահիւսթա-Վիթթորիա կայսրուհին ընդունեց զինքը, Կայսեր և Կայսրուհին հետ փոճաւոր գնաց, ուր նախաճաշն ըրաւ, և յետոյ շոգենաւով Շարլթիէնպուրի անցաւ։ Շահն ընդունեց արքայազուն իշխանաց և Պիլիկի իշխա-նին ու Մոլթիքէ կոմսին այցելութիւններն, և փոխարարած այցելութեան գնաց, Երէկ, երեքշաբթի, Շահը ներկայ պիտի գտնու-նուէր թնդանօթաճիք փորձերու ի թէ-կէ, և երէկ իրիկուն ի պատիւ իրեն շը-քեղ ներկայացում մը պիտի տրուէր Օթե-րայի թատրոնին մէջ։ Կարգադրուած է որ Ն. Վեհափառութիւն այսօր մեկնի Պերլինէ։

Պերլին, 7. — Աստ կը սպասուի Պ. Մոնշիքու, որ լիազօր իշխանութիւն ու-նի կարգադրելու այն փոխարինութեան գումարը զոր սերպ կառավարութիւնը պարտի վճարել Ֆրանսական ընկերու-թեան։ Ֆրանսական դեսպան Պ. Փաթիթ-մանի պիտի աջակցի Պ. Մոնշիքուին։

Փէլիք-Կէլ, 7. — Պուլիքի կը ծա-նուցուի ուսու լրագրաց թէ ուսման կա-ռավարութիւնը գոհացում տուաւ Ռու-սիոյ արտաքինաւ ուսու պատկերավաճա-ռաց խնդրոյն մէջ։ Արտաքինաւ հրամա-նագիրը շնորհեցաւ, և պատկերավաճառ-ներուն դրամական հատուցում պիտի լինի։

Յունիս 7ին բուռն փոթորիկ ի Լոն-տոն։ Ստորին թաղերն ողողեցան։ Կայ-ծակն շատ մը արկաններ պատճառեց։ Նիւթական փնտր բաւական մեծ է։

Չարին որդի կ'ստանայ մեծ դուքս Գրոնշտատէ մարտանաւ մը նստաւ աշ-խարհի շրջանն ընկելու համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՐՈՑ

Փէլիք, 7 յունիս. — Թաւ կը ծանու-ցանէ թէ ոստիկանութիւնը գործարար Պու-լանժի թուղթերը գրաւեց ճիւղ այն վայրկեանն ուր կ'ուզուէր Լոնտոն զրկել զայն։

Չնչեպէս, 7. — Գերման զրաշաւոր նաւախմբին կողմէ արիւրիկան եղբրաց ընկիներուն դէմ մղեալ ճակատամարտ մը ետքը, գերման պատուիրակ Վիսման գրաւեց և այրեց զլիառատանի և Ուլիմի, Գերմանաց կողմէ զինուոր մը սպաննե-ցաւ, և սպայ մը, երթաւայ մը և վեց սեւաւորներ թիթեւապէս և երթաւ-պայ մը և Զուլու մը ծանրապէս վիրա-ւորեցան։ Խնամուոյն կորուստները ծա-նօթ չեն տակաւին։

Փէլիք, 7. — Անգլ. դեսպան լրաւ Լիթթըն, որ վերջերս վիրաբուժական գոր-ծողութիւն մը կրեց, ապաքինութեան ճամբու մէջ է։ Այսօր ի Պրէսթ սաստիկ երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ, մեծաքը-ղորդ աղմուկի մը հետ, հիւսիսէն ի հա-րաւ։ Մնացումը նման էր խոշոր թնդա-նօթի մը արձակմամբ յառաջ եկած շարժ-ման։

Փարիզի քաղաքային խորհուրդն յու-նիս 2ի գիշերն հացիկերով տուաւ ի պա-տիւ անգլիացի գործաւորաց պատուիրա-կութեան, որ Փարիզ զրկուած է հանրա-յին հանգանակութեամբ։ Արուեստահա-նգիին նորութիւնները ընկելու արհեստա-կան տեսակէտով. Փարիզի քաղաքային խորհրդոյն գեր-նախագահ Պ. Ժոֆրէն բաժակ առաջարկելով ի պատիւ հիւրե-րուն, ըստի գուրտու մաղթեց անոնց, իբրեւ առաջին պատուիրակութիւն օտա-րագի գործաւորաց որ կուգայ տեսնել Արուեստահանգիին։ Անգլիացի պատուի-րակաց զլիառուոյն ալ բաժակ առաջարկեց Ֆրանսացի և անգլիացի գործաւորաց մի-ութեան ու համարաշխուժեան։

Նիւ-Յորք, 7. — Ուստիկանի Նահան-գին Սէթլ քաղաքին մէջ հրդեհ ծագելով, 10 միլիոն տոլարի վնաս պատճառեց։

Լիւպա, 7. — Փորթուկալի Մերակոյտը քուլարիկց բանաձեւ մը, որով կառավա-րութիւնը կը հրահրուի ազդուապէս պաշտպանել արեւելեան եւ հարաւային Աֆրիկէի մէջ Փորթուկալի ստացեալ իրա-ւունքներն։ Այս քուլարիկութիւն ուղ-ղեալ է Անգլիոյ դէմ, որ, ինչպէս յայտնի

է, կը խորհի Գաղթային մեծ Ընկերութիւն մը հաստատել, որուն կ'ուզուի յանձնել Արիւնդի բոլոր ներքին մասերուն կառավարութիւնը, սկսեալ Ներքին աշխատանքէն մինչեւ Բարեկարգ շրջանառութիւնը (Այս խորհուրդ մեծապէս ուշադրութիւն կը դրաւ այս միջոցին ոչ միայն յԱնգլիա և ի Փորթուկալ, այլ և ի Ֆրանսա և ի Գերմանիա):

—Պէրլէ, 6.— Վերջէն կայսր նաւատորմին համար իւր հոգածութեան մէջ նոր ապացոյց տուաւ՝ եկեղեցական իշխանութեանց փափաք յայտնելով որ նաւատորմին վերաբերեալ սովորական աղօթքի բանաձեւը փոխելի ստալէս: «Ո՛վ Աստուած, պաշտպանէ՛ր արքայական բանակը և գերմանական համայն ոյժերը ցամաքի և ծովու վրայ, մանաւանդ ճամբորդող նաւերն»: Այս բարեփոխեալ բանաձեւ արդէն կը գործածուի զինուորական պաշտամանց մէջ, և անխորտակ մեծ զեղեցեաց ժամերգութեան մէջ զայն մեծածանելու համար, Ընդհանուր Սինոդին հաւանութեան կը սպասուի:

—Փէրլէ, 6.— Աւելի քան 150 մարմնամարդիկներ Փարիզ գացին յատուկ կառավարով:

—Պէրլէ, 7.— Պիզմարը իշխանին թերթը, Նոր Տէրէն Ալ. Ջայնսն, գառն բանիւք կը խօսի Ձեռնարկ վրայ, որք Ֆրանսայի հետ կ'ըզայրարկեն: «Կը տեսնուի թէ այս մարդիկ ո՛րպիսի խնամ կը տանին գերման տարրին և գերման քաղաքակրթութեան դէմ իրենց հակառակութիւնն արտայայտելու: Երկրայեղի է որ չեմ կուսակցութեան պետերը կարենան զիմադրել այս ծայրայեղ տարբերաց յարուցած հոսանքին»:

—Պերկրատի մետրապոլիտ Գեր. Թէոփոս Արքեպիսկոպոս, Միլան թագաւորին ընտրեցող, որ տեղի կուտայ իւր օրինակ որ նախորդէ Միլանյէ Արքեպիսկոպոսին, այս օրերս կը մեկնի Սերպայէն, վանք մը քաշուելու համար յաւատարմական Սերպայ, ուր ծնած է:

Փէրլէ, 8 յունիս.—Նախարարաց խորհրդին մէջ, ներքին գործոց նախարար Պ. Բոնիֆոն տեղեկութիւն տուաւ այն խուզարկութեանց վրայ, յորա Ջոր. Պոլան Ժէի կարգ մը թուղթերը բռնուած են, թա՛ն կ'ըսէ թէ այս թուղթերն են Պոլան Ժէի երեսուն հազար (30.000) հատ նամակներ, որք կը պարունակեն անուններն այն ամեն անձանց որոց հետ յարաբերութեան մէջ էր գործակարգը:

—Ձեռնակորայի իշխանն իւր նշանուած դստեր՝ Միլիճա իշխանուհոյն՝ հետ փեթերապոլիսէն Վիեննա գնաց:

—Պէրլէ, 9.— Խնամակալներն երէկ ստորագրեցին հրամանագիր մը, որով Պերկրատի մետրապոլիտ Թէոփոս, Նիշի մետրապոլիտ Տէմէթիոս և Ջիբայի մետրապոլիտ Նիքանոր իրենց խնդրանքը կը հրաժարին և հանգստեան կը կոչուին, և Միլանյէ արքեպիսկոպոս՝ ազատէն վերադարձած՝ կը վերահաստատուի Պերկրատի մետրապոլիտութեան մէջ, նամանակէս Հերոնիմոս եպիսկոպոս՝ Նիշի մետրապոլիտութեան մէջ:

—Պէրլէ, 8.— Փարիզէ կը հեռագրուի առ Քէրէյ Ջայնսն. «Աստ ի Փարիզ կը կարծուի թէ ոչ միայն Ձեռնակորայի իշխանն, այլ և Ջարը ծպտեալ պիտի գայ շրջիլ Արուեստահանութեան: Այնքանք որ հատնորէն պիտի անսակցի իւր քննեկալին՝ կալէսի իշխանին հետ, որ երեւելի կերպով մը Փարիզ կուգայ ի բացահայտութեան անգը: Դեռ պահին: Կալէսի իշխանը ջերմ կուսակցի եղած է միշտ սերտ համաձայնութեան մը Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջև»:

—Լիւթէ, 9.— Գերեաց տուրեաւը ջնջելու համար միջադէպին դեռ պահախորհուրդն աստ պիտի բացուի օգոստոս 4-ին, և պիտի տեսնէ մինչեւ օգոստոս 11:

—Պէրլէ, 8.— Նա, Ձեռնակորայի իշխանին ի պատիւ կայսերական բաժակահաճոյն առթիւ, կ'ըսէ թէ Ջարը պարգաւէս ստամական դէպք մը հաստատած է՝ Նիքոլա իշխանն անուանելով «միակ համարիտ բարեկամ Ռուսիոյ»: Միջադէպին քաղաքականութեան փոփոխմամբ, ժամանակ եղած է որ Մեծ Տէրութեանց

ամեն մին Ռուսիոյ թշնամի հանդիսացած է: Ռուսիոյ զինաց ապերախտութիւնը ցուցուած է հոն ուր երախտագրութեան իրաւունք ունէր: Միայն փոքրիկն ու գիւցազնն Ձեռնակորա միշտ անխախտ անձնութիւնն մը ցուցած է Ռուսիոյ, և այս պատճառաւ Ձեռնակորա բացառիկ դիրք մը բռնած է ամեն Ռուսի սիրտին մէջ: Ջարը զայս և եթ յիշեցուցայն օրն ուր Նիքոլա իշխան, որ ցարդ քաղաքական դաշնակցի մ'էր, կայսերական գերագոտանին անգամ կը լինէր:

ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՐԿԱՌՈՒՂԻՔ

Հանրապետութեան նախագահ Պ. Բառնո Բալէի նոր նաւահանգստին բացման հանգէսէն ի Փարիզ վերադառնալուն, նախարարաց խորհուրդ մը գումարեցաւ, յորում քննուեցաւ Սերպիոյ երկաթուղեաց գրաւման խնդիրը: Պ. Սիւրլէր պատմեց իրողութիւններն և հարգելեց ստացած հեռագրերը: Կ'երեւի թէ սոյն սերպիական երկաթուղոյն պաշտօնէութիւնը կը բաղկանայ միայն 17 փրանսալիներէ և 320 Աւստրիացիներէ:

—Պերկրատէ կը ծանուցուի թէ սերպ պետութեան երկաթուղեաց վարչութիւնը կազմուած է ստալէս. ընդհանուր անօրէն Պ. Տմիթի Սիւրլանովիչ: Հսկողութեան և շահագործման պետ Պ. Միլանյէ Բրիսթիչ: Գոյից պահպանման պետ Պ. Նաուլտ. հաշուակալութեան պետ Պ. Պ. Վիլիթէր և Սալիլ: չղեկաւաց կայսրանին պետ Պ. Նիքոլա Փրիթիչ և մեքենայից ճիւղին պետ Պ. Միլան ֓եթրովիչ:

—Թէ և սերպ կառավարութիւնը վերջնապէս ստանձնեց երկրին երկաթուղեաց շահագործումը, բայց Ֆրանսական ընկերութիւնը տակաւին ջանքեր կ'ընէ՝ եթէ ոչ շահագործումն իւր ձեռքն անցունելու համար վերստին, գէթ նիւթական փոխարինութեան մը կարեւորագոյն իրաւունքներ ստանալու համար: Ընկերութեան կողմէ կ'ըսուի թէ օտար կառավարութիւն մը, (Աւստրիա) որ բոլոր արեւելեան գիծերը ձեռքն անցունել կը խորհի, միշտ է սերպ կառավարութիւնն՝ ըստանձնել իւր երկաթուղեաց շահագործումն, այնու համոզմամբ թէ քիչ ժամանակէն Սերպը, չլինալով գործին մէջէն ելնել պիտի հրկիւզուին աստիճան վարչութեան մը յանձնել գայն: Սերպիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը կը պնդէ թէ Ֆրանսական ընկերութեան արարք հակառակ էին պայմանագրութեանց: Թէ ընկերութիւնը տարօրինակ շահեր կ'ընէր, որք բնաւ համեմատական չէին Սերպիոյ տնտեսական վիճակին, և ընկերութեան վարչութեան մէջ զանազան խարդախութիւնք և գողութիւնք երեւան ելած են, որոց հոշակումն ոչ նուազ դայթակողութիւններ պիտի պատճառէ: Եթէ Ֆրանսական ընկերութեան ընթացքն օրինակը կ'ընէր, սերպ փողովքեան հանրային զգացումն այն աստիճան գրգռուած չպիտի լինէր ընկերութեան դէմ: Սերպ կառավարութիւնը չընդունիր բնաւ որ իւր տնօրինութիւն հակաֆրանսական զգացման վերագրուի: զի Ֆրանսա միշտ ջերմաբն համակրանք վայելած է և կը վայելէ Սերպիոյ մէջ: Բարձրաստիճան սերպ պաշտօնատար մը հաւաստած է թէ պաշտօնէից մէջ ընտրութիւն պիտի լինի, և բնաւ գերման, աւստրիացի և կամ մահառ պիտի չլծուի, բայց Ֆրանսացի եւ ուրիշ ազգէ պաշտօնեայք պիտի պահուին:

—Սերպիոյ երկաթուղեաց բաժնեթուղթ մեծաւ մասամբ օտարազգեաց ձեռքն են: 32.000 բաժնեթուղթերէն 15.000ը կը գտնուին Պ. Վիլիթի ձեռքն, որ անմիջական շահագործումն ստանձնած էր, և իտալացի է: 5.000 բաժնեթուղթ ձեռքն էր Բարոն Բարոնի, ի հաշիւ Գերմանիոյ: 7.000ը Վիեննայի Լէնտրպանքի քով են, և միայն 5.000 բաժնեթուղթ, որ ծախուած են անկէ ի վեր, կը գտնուին ի ձեռս դժբախտ Բոնիֆոն: Եթէ ընթացքը պահուի, պաշտպանելով այս երկաթուղեաց գործին մէջ Ֆրանսական ընկերութեան շահերն, աւելի օտարազգեաց շահերը կը պաշտպանէ: Այս է անշուշտ

պատճառն որ Պ. Սիւրլէր շատ կտրուկ միջոցներու չի դիմեր Պերկրատի կառավարութեան դէմ:

—Միլան թագաւոր 10.000 ֆր. յանձնեց Սերպիոյ «Արքայական Ակադեմիային», որոյ հիմնադիրն և պաշտպանն է:

—Նալէ Ֆրէյ Գէրէ կը ծանուցանէ թէ սերպ կառավարութիւնը կառավարող երկաթուղին համար նոր կանոնագիր մը որոշած է, որ յուլիս 1-էն պիտի սկսի գործադրիլ: Այս նոր կանոնագրոյ հետեւանքը պիտի լինի 24 ժամ անընդմեջ եւրոպիոյ հեռագրութիւնը: Պոլսէ կամ Սերպիոյ Թղթարեք կառավարութիւնը 12 ժամ միայն պիտի յապաղի: Բայց ուղեւորք պիտի հարկադրին գիշեր մը անցունել ի Պերկրատ և ուրիշ գիշեր մը սահմանադրելի վրայ, ի Ջարպրոտ կամ ի Ռիսթովաք: Բայց այս կայսրանաց երկուքն ալ գրէթէ անապատի մէջ են: Ուղեւորք թէ իրենց անձնական հանգստեան և թէ մանաւանդ ապահովութեան համար պիտի հարկադրին հրաժարիլ այս ճամբէն: Նալէ Ֆրէյ Գէրէ, որ Սերպիոյ այժմեան կառավարութեան հակառակորդ թերթ մ'է, կը յարէ թէ շահակցի պետութեանց պարտականութիւնն է սերպ կառավարութեան յիշեցնել իւր յանձնառութիւններն արեւելեան երկաթուղեաց միացման առթիւ:

Քրէյ, 6 յունիս.— Բառաստեւ ուսանողները դրօսական պոյոյ մ'ըրած իրենցով ուսանական հողի վրայ, ձեռքադալեցան ու բանտարկեցան՝ ինչ ինչ երգեր երգելուն համար: Ընթերցասիրաց տկարեմական միութիւնն հայցեց Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարին և լեհական խորհրդարանական ակմբի նախագահին միջամտութիւնը:

—Պերլէ, 5.— Սերպ կառավարութիւնն օտար ընկերութեան մը տուաւ թիմը գետի հովտին մէջ երկաթուղեաց շինութեան արտօնութիւնն՝ առանց երաշխաւորելու հասցիքը, կամ գործածուելիք դրամագլխին տոկոսը:

—Սերպ կառավարութեան Ֆրանսական ընկերութեան ձեռքէն երկաթուղիներն ետ առնելուն առթիւ, դիմել կը տրուի թէ ծխախոտի և աղի մեքսիկականներն եւս օտարաց ձեռքէն ետ առած էր անկէ յառաջ:

—Արուեստահանքիս յաջողութիւնն եւս քան զեւս ակնեւ է: Մայիս ամսուն մէջ, 1878 ի Արուեստահանքիսին, վճարեալ մտից համազուտման էր 1.266.675, մինչ այս տարի մայիս ամսոյ մէջ վճարեալ մուտքերն հասան 2.208.045 ի, որ ըսել է 938.370 մուտք աւելի եղան այս տարի, թէեւ 1878 ին Արուեստահանքիսը բացուած էր մայիս 1-ին, և այս տարի մայիս 6-ին բացուեցաւ:

—Նորակազմ Բոնիֆոն տէրքն ինքն ստանձնեց վճարել ուսանական 4% նոր փոխառութեան տոկոսի կտրոնները: Կը յիշուի թէ հին Բոնիֆոն տէրքն մեքսիկոյն էր Փարիզի հրապարակին վրայ վճարել ուսանական փոխառութեան տոկոսներն ի հաշիւ ուս կառավարութեան: Նորակազմ Բոնիֆոն առ նաեւ հելլէն կառավարութեան հետ բանակցութեան մէջ է՝ ըստ առաջնոյն Գոնեստանի սեղանադրական միջնորդութիւնը կատարելու համար Փարիզի հրապարակին վրայ:

Երկաթուղի եկած՝ վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ իտալիկներ կուրս սրբիւք: Ապագայ տէյ և Մէհմետ Ալի տէյ, Փարիզի երթեւեկի Արուեստահանքիսը տեսնելու:

—Լոնտոնի Լորտ Բաղադարպետ Պ. Հուայթէտ ի Փարիզ աչքէ անցուց Փաթիթօրեան հաստատութիւնն, և ի մօտոյ Լոնտոնի մէջ Բիլէ-Գի մը պիտի նախագահէ: Նմանօրինակ հաստատութիւն մը հիմնելու համար ի Լոնտոն: Անգլիացի բժշկիներէ շատեր հակառակած էին Փաթիթօրեան մէթոտին, որ հիմա Մեծին Բրիտանիոյ մէջ եւս պաշտօնական պաշտպանութիւն կը վայելէ, չնորհիւ իւր յաջող արգելանք:

—Այս վերջին օրերս, Պապը, քաղաքային անձնաւորութեանց ոմանց հետ խօսակցելով, զանգատներ է որ Աւագերթօ

թագաւորին ի Պերլին այցելութեան ինչ ինչ պարագայք, որպէս եւ վերջէն Բ. Կայսեր ի Հռոմ այցելութեան ինչ ինչ պարագայք, Հռոմայ Աթոռոյն դէմ եւ իւր պապական անբռնարարելի իրաւանց գէմ ցոյցի մը երեւոյթն առած են:

—Լոնտոնէ կը ծանուցուի նոր խոթգոթութիւն մը, հաւանորէն գործ մի և նոյն անգամին որ անցեալ տարի քանի քանի կիներ յօշոտեց ի Հուայթէտի թագ: Գոնեստ Գիլ Լոնտոնի կամուրջներէն միոյն մօտ իրարմէ բաւական հեռաւորութեամբ գտնուեցան երկու ծրարներ, որք կիսով մը յօշոտ պատառուած դանաղան անգամները կը պարունակէին: Բժիշկները կը վկայեն թէ այս անգամը կը վերաբերին իւր 25ամեայ կնոջ մը, որ վիժման գործողութեան մը ենթարկուած պէտք է լինի կանխաւ: Մարմինը կտրուած էր անգամահատութեան անփորձ մարդու մը ձեռամբ, և ոճիրն ալ հազիւ 24 ժամ յառաջ գործուած պէտք է լինի: Կը կարծուի թէ կնոջ գլուխն այրած են, ոճիրն հետքը չլծողու համար Ոստիկանութիւնը բան մը չլրցաւ գտնել, ինչպէս չէր կըրցած գտնել Հուայթէտի ի ոճրագործը կամ ոճրագործները:

Աղետարէ նկարագրութիւններ կուգան ծոնթառու քաղաքին ողորման պարագայից վրայ: Կարի սրտաշարժ էր տեսնել հոսանքէն բռնուած և խորտակուած բնակարանաց բեկորներուն վրայ հայրեր, մայրեր, զանաւանք, քոյրեր և եղբայրներ, որք իրարու օգնութեան հասնիլ կը փութային, երբ աւելի սրընթաց և աւելի խոշոր բեկորներ կուգային ամենքը ջախջախել և խորատուգլէ: Զուրբերուն վրայ հազարաւորներ օգնութիւն կ'աղաղակէին, և անկարելի էր օգնել զի հեղեղներն ամեն ինչ քշած տարած էին, նոյն իսկ երկաթուղեայ գիծերն ու կամուրջներն, և անոնք անգամ որք ծովու մէջ կրնային լողալ, հազար տեսակ բեկորներով բռնաւորեալ այս անձնաբնակարան սրընթացի իրենց պաղարիւնն և անակնկալ կերպիւ մահ կը գտնէին ամեն կողմ ծոնթառու, որ 30.000 բնակիչ ունէր և երկաթի մեծ հանք և գործարաններ կը բանեցնէր, հիմնադրատակ կորած է: Կանգուն մնացած են միայն եօթն շէնքեր, որոց մին մեծ դպրոց մը, մին գրաստուն մը, մին կառավարական պաշտօնարան մը, մին ալ երկաթի մեծ գործարան մը, որ Միաց. Նահանգաց մէջ մեծագոյն գործարանն է կ'ըսուի: Փշնսկիմանիոյ կուսակալութիւնն ամենէն առաջ փութաց օգնութիւն դրուել, — գործաւորներ, շինուածանիւթեր, առատ պաշտանք, չղեկաւորք և՛ տըխտէր պարագայ 2.000 հատ ալ դադալ: Ծոնթառուի հետ հիմնադրատակ կորան ուրիշ եօթնուութ աւաններ կամ քաղաքներ, որք հանքագործ և արհեստագործ մեծ բազմութեան մը կեդրոն էին: Նիւթական վիտան՝ աւելորդ է ըսել՝ միլիոնաւոր ոսկովք կը հաշուի: Ամենէն կարեւոր նահանգաց մէջ անմիջապէս հանդանակութիւնք բացուեցան, որոց շնորհիւ տարակոյս չկայ թէ ողջ մնացեալք պիտի հոգացուին: Բայց ո՞վ պիտի հոգայ հազարներով կորած հոգիներն, և անթիւ սուգերն ո՞վ պիտի սփռի:

—Աւագանն որ յանկարծ պայթելով ողորդեց զծոնթառուն՝ Միացեալ Նահանգաց մէջ գտնուած արուեստական մեծագոյն լինէր: Զուրն հոն կը համբարուէր երաշտութեան տարուց մէջ պրտներ ուռալով ջրանցի մը և գործարան մը: Եւ Սերպ հայթայթելու համար՝ վերջէս շուրջ փոթորիկներէն այս աւագան շատ լեցուած էր, և 700 ոտք երկայնութեամբ և 100 ոտք բարձրութեամբ թուրքն, որ քաղաքը կը պաշտպանէր աւագանին դէմ, յանկարծ խախտեցաւ և պայթեցաւ: Օր առաջ իմաց տրուելով պատմարին խարխուլ վիճակը, բնակչաց մէկ մասը չուեղութեամբակ ունեցաւ: ապա թէ ոչ, աղէտն աւելի եւս մեծ կը լինէր:

Արտօնատէր

Կ. Ս. Իիփիլիպիս